

**Memòria d'activitats
(curs 2011-12)**

Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat

**Els països empobrits
ja no ho suporten**

dóna'ls suport

Universitat de les Illes Balears
Oficina de Cooperació al
Desenvolupament i Solidaritat

Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat
Cas Jai - Campus UIB
Tel.: +34 971 17 27 03

cooperacio.uib.cat

**Memòria d'activitats de
l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat
Universitat de les Illes Balears
Curs acadèmic 2011-12**

1. Introducció

2. Educació per al desenvolupament: accions de formació i sensibilització

- 2.1. Curs d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament
- 2.2. Beques de pràctiques en països empobrits per a alumnes de la UIB
- 2.3. Assignatura de lliure configuració
- 2.4. Cursos monogràfics de curta durada
- 2.5. Cursos de formació de voluntariat
- 2.6. Curs Pla Formació personal UIB
- 2.7. VIII Convocatòria d'ajuts per a accions d'educació per al desenvolupament
- 2.8. Accions d'educació per al desenvolupament en col·laboració amb altres entitats: cursos, exposicions, audiovisuals, conferències, taules rodones, entre d'altres

3. Projectes de cooperació universitària al desenvolupament de la UIB

- 3.1. VIII Convocatòria d'ajuts per a projectes de cooperació universitària al desenvolupament
- 3.2. Formació de professorat als municipis de Nicaragua que integren la UCOM, en col·laboració amb la Universitat Nacional Autònoma de Nicaragua, León

4. Educació per al desenvolupament: Voluntariat universitari

- 4.1. Programa Estades Solidàries
- 4.2. Borsa de Voluntariat Universitari
- 4.3. Servei de Voluntariat Europeu
- 4.4. Programa de Voluntariat de les Nacions Unides

5. Accions en col·laboració amb altres institucions

- 5.1. Programes en xarxa:
 - 5.1.1. Col·laboració amb universitats haitianes
 - 5.1.2. Xarxa Vives d'Universitats
 - 5.1.3. Grup 9 d'universitats (G9)
- 5.2. Programa UIB Reutilitza

6. Participació i col·laboració dins l'OCDS

7. Projecció de l'OCDS a l'exterior

8. Participació en òrgans col·legiats i comissions

1. Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS)

El present curs acadèmic, igual que l'anterior, ha estat marcat per un constant degoteig d'esdeveniments relacionats i vinculats amb la crisi, no sols econòmica, en què la nostra societat es veu immersa. Aquests són temps clau per a la solidaritat, com a eina imprescindible per a una sortida en positiu de la situació actual.

Els sectors de la cooperació per al desenvolupament, la solidaritat i els serveis socials en general, així com la cooperació universitària al desenvolupament (CUD) en concret, travessen un període en el qual les retallades pressupostàries estan a l'ordre del dia. Són moments en els quals de forma conjunta s'ha de reivindicar el manteniment dels ajuts i el suport a aquelles persones que, tant al Nord com al Sud, pateixen les conseqüències d'un sistema injust.

Els drets a l'educació, la sanitat, la llibertat i el desenvolupament personal són drets universals que s'han de garantir per a tothom. D'una banda, cal garantir la continuïtat dels serveis dels quals fins fa poc gaudíem amb normalitat a les societats del Nord (moltes vegades sense valorar-los prou), i de l'altra, cal continuar treballant perquè pugui accedir a aquests drets en la seva forma més bàsica una part important de la població global. El paper de la Universitat a l'hora de proposar una sortida a aquesta situació ha de ser actiu i decidit, conscients que el coneixement, la recerca i l'educació en valors tenen molt per aportar.

La UIB, mitjançant l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS), aposta perquè el conjunt de la comunitat universitària pugui contribuir a la transformació social, a favor de la justícia, la pau, l'equitat i el desenvolupament humà sostenible global. D'aquesta manera la UIB es compromet socialment, contribuint a desenvolupar societats cada vegada més democràtiques, justes, obertes, tolerants, lliures i solidàries.

Durant aquest curs acadèmic s'han pogut dur a terme accions formatives que contribuiran a la capacitació d'un teixit social cada vegada més preparat per dur a terme la seva tasca, mitjançant el Curs d'Especialista Universitari en Cooperació al Desenvolupament i cursos monogràfics, alhora que l'alumnat de la UIB ha tingut accés a un ampli ventall d'accions d'Educació per al Desenvolupament (EpD), de manera que es contribuïa a la seva formació integral.

D'altra banda, diversos equips de la UIB de diferents àrees de coneixement han dut a terme nombrosos projectes de CUD en països del Sud, així com han participat en projectes en xarxa amb altres universitats o entitats, amb la finalitat de contribuir a la millora de les condicions de vida i de treball de les poblacions dels països empobrits.

En aquesta memòria trobareu aquestes activitats i moltes altres, en les quals un nombre important de persones han col·laborat i participat al llarg del curs acadèmic 2011-12. No obstant això, volem fer un especial reconeixement públic a la que fins a mitjans d'aquest curs acadèmic ha estat la directora de l'OCDS, Berta Artigas, que amb la seva forta convicció del paper de la Universitat en aquest àmbit i la seva dedicació al llarg dels darrers vuit anys, ha fet créixer i madurar l'OCDS en el seu camí.

2. Educació per al desenvolupament: accions de formació i sensibilització

2.1. Curs d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament

Des del curs 2001-2002, la Universitat de les Illes Balears, en col·laboració amb el Govern de les Illes Balears, inclou dins la seva oferta de cursos de postgrau el Curs d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament, títol propi de la UIB, per a totes les persones diplomades i/o llicenciades interessades a incrementar la seva formació en aquest àmbit.

Aquest curs, de 250 hores de durada, pretén formar les persones que hagin d'assolir la responsabilitat d'identificar, formular, executar i avaluar intervencions en països empobrits, començant per donar les bases conceptuals, econòmiques jurídiques i socials de la cooperació, fins a arribar a les eines metodològiques i operatives per a la gestió de projectes i entitats de cooperació.

Aquest curs es realitzà en modalitat semipresencial, distribuït en dos blocs:

- a) El primer de 160 hores, dedicades als continguts teòrics i pràctics, a través de l'estudi del material didàctic disponible a l'entorn web del curs, en què l'alumnat accedí als continguts dels temes a estudiar, presentà les activitats encomanades pels tutors/es a cada mòdul i participà als debats proposats. Aquesta part inclogué onze sessions presencials de tres hores de durada, en les quals s'introduïren els continguts dels mòduls a l'alumnat.
- b) El segon de 90 hores, de caràcter eminentment pràctic, que es dividiren en 55 hores de pràctiques en entitats i institucions de cooperació al desenvolupament i 35 hores en les quals l'alumnat realitzà un treball sobre la cooperació al desenvolupament.

Els continguts tractats al primer bloc i el professorat que l'impartí són els següents:

Primera part: Concepte i entorn de la cooperació per al desenvolupament

Mòdul 1. Concepte i introducció a la cooperació

Mòdul 2. Legislació i polítiques

Mòdul 3. La cooperació a les Illes Balears

Catalina Socies, professora associada del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació i gerent del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació

Mòdul 4. Entorn jurídic internacional i Drets Humans

Margalida Capellà, professora del Departament de Dret Públic

Mòdul 5. Entorn socioeconòmic

Antoni Sierra, gerent de l'ONG Treball Solidari

Segona part. Gestió de les ONG i dels projectes de cooperació

Mòdul 6. Les ONG

Raquel Herranz, professora del Departament d'Economia de l'Empresa

Mòdul 7. Planificació i avaluació de les entitats i projectes de cooperació

Antoni Cladera, professor del Departament de Física, i Josep Lluís Oliver, professor del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació

Mòdul 8. Aspectes jurídics, econòmics i fiscals de les entitats

Patrícia Horrach, professora del Departament d'Economia de l'Empresa, i
Antònia Rosselló, tècnica de projectes del Fons Mallorquí de Solidaritat i
Cooperació

Mòdul 9. Gestió organitzativa, econòmica i financera de les entitats

Raquel Herranz, professora del Departament d'Economia de l'Empresa

Tercera part. Àrees de la cooperació

Mòdul 10. Educació per al desenvolupament

Jordi Vallespir i Herminio Domingo, professors del Departament de
Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, i Alejandra Boni, directora
del Màster en Polítiques i Processos de Desenvolupament de la UPB i
membre de la Junta Directiva de la International Development Ethics
Association

Mòdul 11. Perspectiva de gènere

Ruth Escribano, coordinadora de l'Oficina de Cooperació al
Desenvolupament i Solidaritat de la UIB, i Encina Villanueva, tècnica de
l'àrea d'Educació per al Desenvolupament de l'ONG InteRed, Madrid

Mòdul 12. Salut i emergències

Berta Artigas, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia,
Antoni Cladera, professor del Departament de Física, i Marta Darder,
directora de campanyes i equip de coordinació de projectes de Metges Sense
Fronteres a Sud-àfrica

Mòdul 13. Medi ambient

Pere A. Salvà, professor del Departament de Ciències de la Terra

Mòdul 14. Iniciatives de l'economia solidària

Patrícia Horrach i Bartolomé Deyà, professorat del Departament d'Economia
de l'Empresa

El segon bloc consistí en la realització de pràctiques en ONGD o institucions públiques en matèria de cooperació al desenvolupament, a excepció de l'alumnat que acredita experiència en l'àmbit, que en quedà exempt. D'aquesta manera, a un total de setze persones hom els va reconèixer l'experiència laboral o voluntària en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i no varen haver de realitzar les pràctiques. Per altra banda, hi ha catorze persones que varen fer les pràctiques durant el curs en diferents entitats de l'àmbit de la cooperació al desenvolupament:

- Fons Insulars de Cooperació
- Treball Solidari
- Associació d'Amics del Poble Sahrauí (AAPSIB)
- Veïns Sense Fronteres (VSF)
- S'Altra Senalla
- Ajuda en Acció
- Metges del Món
- Associació Pa i Mel
- Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) de la UIB

Per altra banda, en el marc del present curs d'especialista universitari, es va realitzar una convocatòria per a la concessió de tres beques per a la realització de les pràctiques en països empobrits, a les quals optaren un total d'11 persones matriculades al curs d'especialista. D'aquesta manera, dues persones del curs realitzaren les pràctiques a

Nicaragua, a través del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació en el marc d'un programa d'agermanament entre municipis, per un període de 45 dies, i reberen una beca de 1.650 euros cadascuna; i una altra alumna va fer les pràctiques a l'Equador, a través de l'ONGD Ajuda en Acció, en el marc d'un projecte de turisme comunitari, per un període de 60 dies, amb una beca de 1.850 euros. A cada una de les persones becades l'OCDS li va tramitar una assegurança de viatge que cobreix la durada de l'estada.

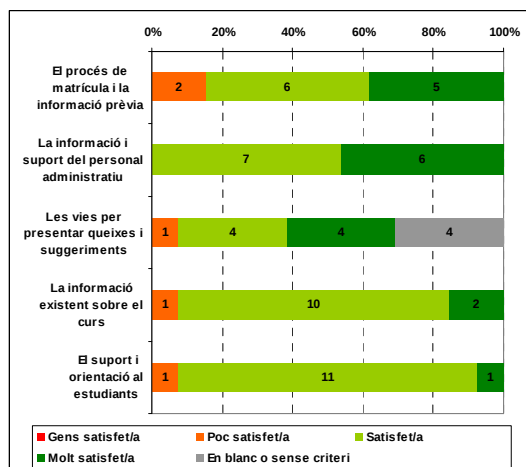
En la seva sisena edició el Curs d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament es va realitzar en la modalitat semipresencial i s'hi matricularen un total de trenta-una (31) persones (25 dones i 6 homes), de les quals vint-i-dues (22) varen superar de forma satisfactòria el curs (18 dones i 4 homes) i obtingueren el títol d'Especialista Universitari/ària en Cooperació per al Desenvolupament.

El perfil de l'alumnat participant, quant als estudis de procedència, fou el següent:

Estudis	Percentatge
Educació Social	19,35%
Treball Social	16,13%
Infermeria	12,9%
Biologia	9,68%
ADE-ECO-Empresarials	6,45%
Dret	6,45%
Sociologia, Belles Arts, Periodisme i Geografia	12,9%
Relacions Internacionals	9,68%

Aquest curs de postgrau va ser dirigit per Patrícia Horrach i Antoni Socias, professors del Departament d'Economia de l'Empresa de la UIB, en coordinació amb l'OCDS.

La valoració del present curs la realitzà el Servei d'Estadística i Qualitat Universitària (SEQUA), de la qual es desprenen les observacions següents: el 76,92% de l'alumnat es mostra satisfet o molt satisfet amb la coherència entre els objectius del curs i l'estructura del programa formatiu; el 84,62% de l'alumnat es mostra satisfet o molt satisfet amb l'adequació del professorat als objectius del curs; i el 92,31% de l'alumnat es mostra satisfet o molt satisfet amb la qualitat de l'ensenyament. Com a exemple, s'adjunta el següent gràfic, que recull les valoracions sobre diferents aspectes de la gestió del postgrau:

2.2. Beques de pràctiques en països empobrits per a alumnes de la UIB

El programa de beques de pràctiques en països empobrits ofereix places perquè l'alumnat de la UIB pugui realitzar pràctiques relacionades amb els seus estudis en països empobrits, i obtenir, a més de l'experiència personal, el reconeixement acadèmic corresponent.

Els objectius d'aquest programa es centren en:

- Formar futurs/es professionals i personal tècnic conscienciat de les necessitats i els problemes dels països empobrits.
- Promoure una formació basada en valors com la solidaritat, la tolerància, la convivència, la llibertat i la justícia, afavorint actituds solidàries i hàbits de consum, comerç i producció justs i sostenibles.
- Potenciar l'anàlisi crítica sobre les necessitats i desigualtats existents en el món actual i valorar la importància d'elaborar projectes i intervencions interdisciplinaris.
- Complementar la formació acadèmica i professional participant en experiències que proporcionin nous aprenentatges i noves habilitats tant humanes com professionals.
- Fomentar el diàleg intercultural apropant els diferents valors i les formes de vida de cada cultura.

Les places disponibles en aquest programa són molt diverses i inclouen una gran varietat de països i d'estudis, que cada curs acadèmic poden anar variant. Aquestes places es concreten en funció del professorat de les distintes facultats i escoles universitàries que participen en el programa, ja que és aquest l'encarregat de definir els perfils de les pràctiques que s'ofereixen a l'alumnat. El professorat, per altra banda, es converteix en els tutors/es de l'alumnat, donant-los informació, assessorament i suport i fent el seguiment de tot el procediment acadèmic.

Aquestes pràctiques poden emmarcar-se dins alguna de les tipologies següents: pràcticum (P); projecte de fi de carrera (PFC); treball de fi de grau (TFG); crèdits pràctics d'una assignatura determinada, a criteri del professorat corresponent (CP); o pràctiques convalidables com a crèdits de lliure configuració pel centre corresponent (CLL). En tots els casos, les pràctiques tenen una durada mínima de 60 dies i l'alumnat que opta a la participació en aquest programa ha d'haver acreditat formació en matèria de cooperació al desenvolupament abans del moment de la seva partida.

Durant el curs acadèmic 2011-12, en el marc del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament, es varen convocar un total de 29 beques, que es presentaren a l'alumnat de la UIB en una sola convocatòria, que es publicà dins el primer semestre. Per poder realitzar aquestes pràctiques es varen implicar un total de 10 professors/es de diferents estudis de la UIB com a tutors/es.

L'OCDS realitzà reunions amb el professorat tutor de les beques de pràctiques per tal d'explicar i potenciar la seva col·laboració en les tasques de difusió i orientació a l'alumnat.

Una vegada vista i valorada la documentació presentada pels candidats i realitzat el procés de selecció, que inclou el barem dels mèrits aportats i valoració de carta de

motivació aportada, a més d'entrevista personal amb el/la tutor/a responsable i entrevista amb un equip de psicòlogues que col·laboren en el procés, es varen concedir un total de vint-i-cinc (25) beques. Cadascuna d'aquestes beques tingué una dotació econòmica mínima de 1.250 euros i màxima de 2.050 euros per cobrir part de les despeses de l'estada i el desplaçament, que varià en funció del temps total de durada de l'estada i el país on es realitzaren les pràctiques.

La relació d'alumnat seleccionat en el programa fou la següent:

Nom del beneficiari/ària Estudis (tipologia)¹	País (durada) Entitat
Alba Hermida Massanet Estudis de Mestre (P)	Tànger, Marroc (90 dies) Colegio Español Jacinto Benavente
Isabel Farelo Moya Estudis de Mestre (P)	Tànger, Marroc (90 dies) Colegio Español Jacinto Benavente
Miquel Crespo Moncho Estudis de Mestre (P)	Tànger, Marroc (90 dies) Colegio Español Jacinto Benavente
Magdalena M. Puig Suñer Estudis de Mestre (P)	Tànger, Marroc (90 dies) Colegio Español Jacinto Benavente
Margarita Limorte Cànovas Estudis de Mestre (P)	Tànger, Marroc (90 dies) Colegio Español Jacinto Benavente
Maria Cristina Coll Oliver Estudis de Mestre (P)	Tànger, Marroc (90 dies) Colegio Español Jacinto Benavente
Sandra Naya Frau Estudis de Mestre (P)	Tetuan, Marroc (90 dies) Colegio Español Ramón y Cajal
Marc Arrecio Kubon Estudis de Mestre (P)	Tetuan, Marroc (90 dies) Colegio Español Ramón y Cajal
Lorena Cubero Ruiz Estudis de Mestre (P)	Tetuan, Marroc (90 dies) Colegio Español Ramón y Cajal
Elena Borrego Iruela Estudis de Mestre (P)	Tetuan, Marroc (90 dies) Colegio Español Ramón y Cajal
Carlos A. Miranda Gómez Estudis de Mestre (P)	Perú (90 dies) Xarxa d'Escoles Alternatives del Perú
Beatriz Florit Cerrato Estudis de Mestre (P)	Perú (90 dies) Xarxa d'Escoles Alternatives del Perú
Ángel Cobacho Navarro Estudis de Mestre (P)	Perú (90 dies) Xarxa d'Escoles Alternatives del Perú
Joana Maria Pastor Cortès Estudis de Pedagogia (CLL)	Nicaragua (60 dies) Unidad de Concertación y Cooperación Municipalista (UCOM)

¹ Tipologies: pràcticum (P); projecte de fi de carrera (PFC); treball de fi de grau (TFG); crèdits pràctics d'una assignatura determinada, a criteri del professorat corresponent (CP); o pràctiques convalidables com a crèdits de lliure configuració pel centre corresponent (CLL).

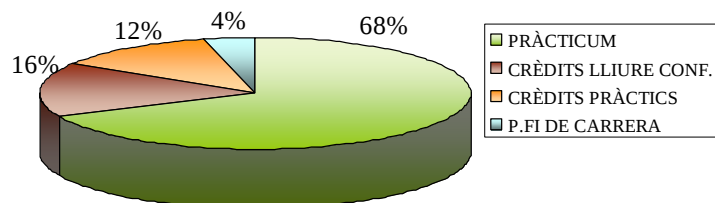
Félix Gómez Sánchez Estudis de Pedagogia (CLL)	Nicaragua (60 dies) Unidad de Concertación y Cooperación Municipalista (UCOM)
Gregori Amengual Perelló Estudis de Pedagogia (CLL)	Nicaragua (60 dies) Unidad de Concertación y Cooperación Municipalista (UCOM)
Noemí Parra Martín Estudis d'Educació Social (P)	Perú (80 dies) Centro de Apoyo a Niños y Adolescentes Trabajadores (CANAT)
Esther Cardona Pérez Estudis de Treball Social (CP)	El Salvador (60 dies) Fundación Salvadoreña para la Promoción y el Desarrollo Social y Económico (FUNSALPRODESE)
Isabel M. Sureda Barceló Estudis de Treball Social (CP)	El Salvador (60 dies) Fundación Salvadoreña para la Promoción y el Desarrollo Social y Económico (FUNSALPRODESE)
Arantza Manchola Díaz Estudis de Treball Social (CP)	El Salvador (60 dies) Fundación Salvadoreña para la Promoción y el Desarrollo Social y Económico (FUNSALPRODESE)
Clara Valens Ordóñez Estudis de Treball Social (CLL)	El Salvador (60 dies) Fundación Salvadoreña para la Promoción y el Desarrollo Social y Económico (FUNSALPRODESE)
Carla Baptista Sánchez Estudis de Fisioteràpia (P)	Brasil (60 dies) Instituto de Ciencias de la Salud de la Universitat de FEEVALE
Noel Tuñas Miguez Estudis de Fisioteràpia (P)	Brasil (60 dies) Instituto de Ciencias de la Salud de la Universitat de FEEVALE
Juan Pedro Quesada Fuster Estudis de Fisioteràpia (P)	Brasil (60 dies) Instituto de Ciencias de la Salud de la Universitat de FEEVALE
Milton Leonardo Ramis Sosa Estudis d'Economia (PFC)	Índia (90 dies) Fundació Vicente Ferrer (FVF)

Abans de la partida de l'alumnat seleccionat a les respectives destinacions de les beques, l'OCDS hi mantingué una reunió amb l'objectiu de recalcar aspectes relacionats amb la formació prèvia i destacar continguts i actituds bàsiques; informar sobre aspectes pràctics del programa i dels països de destinació; i recordar la importància de la participació al blog «Tu hi pintes molt» de l'OCDS per donar a conèixer la seva experiència.

Durant la realització de les pràctiques l'alumnat comptà amb el seguiment dels respectius tutors i tutores, que avaluaren la seva tasca segons els objectius i aprenentatges plantejats. I, per altra banda, l'OCDS tramità una assegurança d'assistència sanitària en viatge per a tot l'alumnat participant.

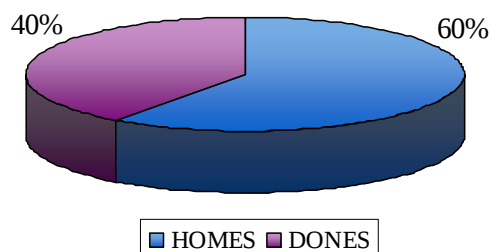
Entre les diferents tipologies de pràctiques possibles, el major nombre correspon a pràcticum dels estudis en curs (68%), seguides de les pràctiques per ser reconegudes com a crèdits de lliure configuració (16%). També s'oferiren beques per realitzar crèdits pràctics d'una assignatura (12%) i altres beques per realitzar projectes de fi de carrera (4%).

TIPUS DE PRÀCTIQUES

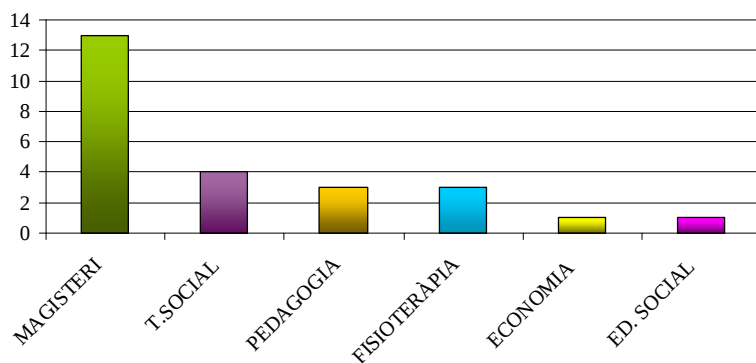

Quant a la distribució per sexes de l'alumnat participant en el programa, existí un clar predomini de la participació femenina (60%).

SEXE DE L'ALUMNAT CURS 2011-2012

ESTUDIS CURS 2011-2012

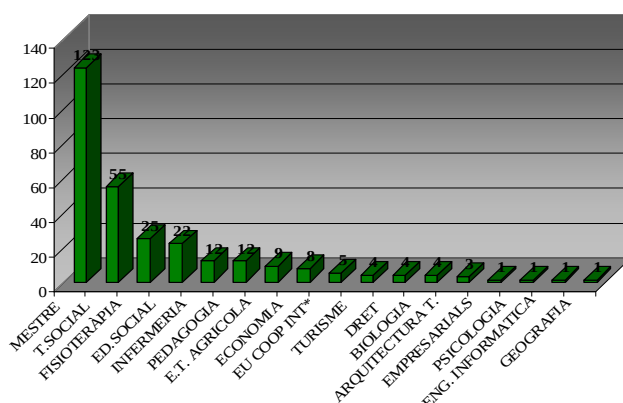

A la tornada, l'alumnat participant, a més de complir amb els requisits acadèmics de justificació i presentació de memòries relacionades amb la tipologia de pràctiques duta a terme als respectius departaments i amb el professorat tutor, presentà d'igual manera una memòria d'activitats i aprenentatge a l'OCDS. Per altra banda, les persones participants varen donar a conèixer la seva experiència a la resta de l'alumnat de la UIB, mitjançant la seva participació en cursos, jornades i esdeveniments i a través del blog «Tu hi pintes molt» de l'OCDS.

El bon funcionament i les potencialitats formatives que ofereix el programa fan que aquest sigui molt ben valorat tant pel professorat com per l'alumnat participant. Els darrers anys s'observa com s'hi han anat incorporant nous estudis que fins al moment no oferien la possibilitat de realitzar pràctiques en l'àmbit de la cooperació al

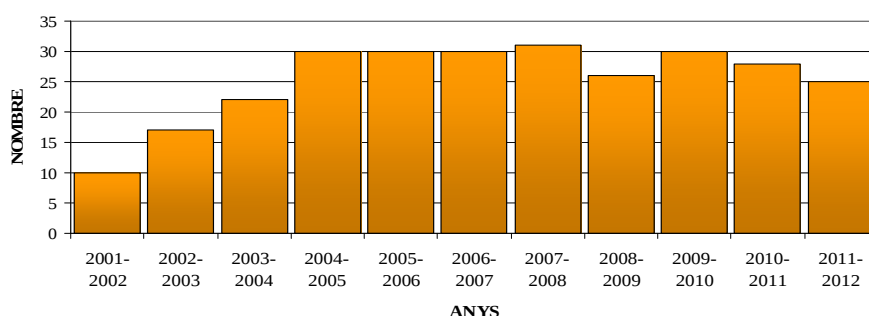
desenvolupament. D'aquesta manera, estudis com Turisme, Dret, Biologia, Arquitectura Tècnica, Empresarials, Psicologia, Enginyeria Informàtica I Geografia s'han incorporat al programa i han donat l'oportunitat al seu alumnat de realitzar alguna de les diferents tipologies de pràctiques disponibles. Al gràfic següent es pot observar, des dels seus inicis, els estudis i el nombre total de beques concedides, amb una clara diferència entre els estudis de Mestre, amb 123 places concedides, i els estudis de Treball Social, amb 55 places concedides; respecte a la resta d'estudis.

NOMBRE D'ALUMNES PER ESTUDIS

Des del curs acadèmic 2001-2002, en què es començà a oferir aquest programa, el nombre de les places i la diversitat d'estudis, així com els països de destinació, han anat incrementant-se progressivament. Al gràfic següent es pot observar l'evolució del nombre de persones que han participat al programa al llarg dels anys:

NOMBRE DE BEQUES CONCEDIDES

Per tal d'incloure a la nova col·lecció d'audiovisuals UIB Càmera i Cooperació l'experiència d'una de les persones participants en el programa, se seleccionà l'alumne que realitzà les seves pràctiques a la Fundació Vicente Ferrer, a Anantapur, Índia. D'aquesta manera rebé una formació prèvia a la seva partida de maneig bàsic sobre gravació per part del Servei de Recursos Audiovisuals per poder editar a la tornada un audiovisual sobre el programa Beques de pràctiques en països empobrits per a alumnes de la UIB, a partir de la seva vivència.

2.3. Assignatura de lliure configuració

Durant el curs acadèmic 2011-12 es tornà a donar suport des de l'OCDS per a la realització de l'assignatura de lliure configuració Economia, Desenvolupament i Cooperació (codi 3067), de 4,5 crèdits de lliure configuració, coordinada per Antoni Lluís Alcover, professor del Departament d'Economia Aplicada.

Aquesta assignatura es fa des del curs 2004-2005, en el marc del pressupost que la UIB destina a accions de cooperació universitària al desenvolupament i solidaritat. En el marc actual i una vegada completada la implantació del Pla Bolonya, aquesta assignatura de lliure configuració deixarà d'oferir-se a l'alumnat de la UIB el curs 2012-13.

Els objectius que es planteja aquesta assignatura foren:

- conscienciar sobre la realitat actual del món globalitzat en el qual vivim;
- discutir el concepte de desenvolupament i de cooperació internacional;
- tractar diferents aspectes de l'economia que incideixen en les oportunitats de les persones i els països;
- tractar la problemàtica socioambiental, relacionant-la amb els models de consum i producció actuals;
- i abordar la importància dels moviments socials com a mecanismes d'expressió de la voluntat popular per a la generació de canvis estructurals.

D'aquesta manera, l'assignatura s'impartí dins el segon semestre del curs acadèmic, en 24 sessions d'una hora i mitja cada una. Els continguts tractats a les diferents sessions englobaren tant aspectes teòrics com aspectes pràctics, així com l'exposició de realitats i situacions concretes.

Els continguts tractats foren els següents:

- les cimeres mundials de les Nacions Unides de la dècada dels noranta;
- els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM);
- la visió economicista del desenvolupament; el concepte de desenvolupament humà i els seus indicadors;
- l'enfocament dels drets humans en el desenvolupament;
- les relacions entre desenvolupament i població;
- l'enfocament de gènere en les polítiques de desenvolupament;
- la crisi econòmica i financera internacional;
- la problemàtica de la sida i la indústria farmacèutica;
- les migracions internacionals i les migracions camp-ciutat;
- el desenvolupament i la indústria a partir del cas de les *maquilas* a Nicaragua;
- teoria i bases del comerç internacional;
- l'Organització Mundial del Comerç (OMC);
- el desenvolupament sostenible i els reptes mediambientals;
- el sector informal de l'economia i els microcrèdits com a instrument de cooperació;
- la crisi alimentària i de les matèries primeres;
- la problemàtica del deute extern;
- i els moviments socials a favor d'un altre món possible.

Els professors de l'assignatura foren: Antoni Lluís Alcover i Manuel Porras, ambdós del Departament d'Economia Aplicada de la UIB, i Antoni Sierra, Pere J. Pons i Guillem Gayà, ponents externs a la UIB i experts en diferents temàtiques tractades.

L'assignatura de lliure configuració la realitzaren 16 persones, procedents dels estudis d'Economia (6); a través del Servei de Relacions Internacionals (4); d'Administració d'Empresa (2); de Dret (2) i Arquitectura Tècnica (2).

L'alumnat valorà l'assignatura de forma molt positiva, ja que obtingué una mitjana de 8,77.

Durant el curs acadèmic el personal de l'OCDS realitzà el seguiment d'aquesta assignatura i la valoració de la memòria acadèmica i econòmica presentada una vegada acabada.

2.4. Cursos monogràfics de curta durada

Els cursos monogràfics en matèria de cooperació al desenvolupament són cursos de durada curta centrats en una temàtica concreta, que pretenen posar a l'abast de la ciutadania un ampli ventall d'accions formatives en aquest àmbit que cobreixin diferents nivells formatius, tant de caràcter bàsic o introductorí com especialitzats.

Aquests cursos, de caràcter gratuït per a les persones assistents, es duen a terme des del curs 2003-2004, en el marc dels diferents convenis entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament.

Les temàtiques dels cursos monogràfics que any rere any ofereix l'OCDS van variant, i aquestes es proposen per donar resposta a temàtiques innovadores en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, poc tractades a les Illes Balears o fruit de la demanda formativa de les ONGD, entre altres agents de la cooperació al desenvolupament. Per una banda, hom proposà abordar la temàtica de la comunicació per al desenvolupament, davant la necessitat cada vegada més urgent i important de generar alternatives a una mirada preeminentment occidental que construeix una realitat social que privilegia certes informacions sobre unes altres i que tendeix a desfavorir certes cultures i col·lectius. Per altra banda, hom es proposà abordar la temàtica de la mutilació genital femenina, per tal de millorar la salut i l'exercici dels drets sexuals i reproductius com a reptes importants en el desenvolupament humà sostenible i la necessitat d'analitzar aquesta problemàtica des de la perspectiva de gènere, posant l'accent en les desigualtats de capacitats i oportunitats entre homes i dones en aquest camp i la importància de la preparació per al lideratge de les dones i el reconeixement dels seus drets.

La realització d'ambdós cursos donà l'opció al reconeixement de crèdits de lliure configuració segons la normativa vigent.

Els cursos monogràfics que es feren el curs acadèmic 2011-12 foren els següents:

- **Comunicació per al desenvolupament**

Curs de modalitat bàsica i de 20 hores de durada, sota la direcció de Joaquín Valdivielso, professor del Departament de Filosofia i Treball Social de la UIB; amb el suport de Meritxell Esquirol, d'Enginyeria Sense Fronteres – Illes Balears, que es realitzà els dies 21, 22, 23, 24 i 26 de maig de 2012 de les 16 a les 20 hores (excepte el dia 26, de les 10 a les 14 hores) a les aules 14, 7 i 12 de Sa Riera, Palma.

Com que es tractava d'un curs bàsic, no s'establiren criteris de selecció per participar-hi. Al curs s'hi matricularen un total de 40 persones, de les quals el 80% eren dones.

Els objectius plantejats en el curs foren:

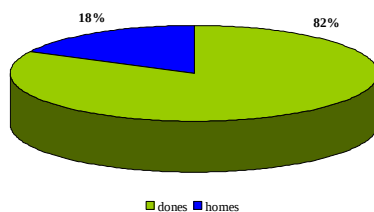
- a) Analitzar críticament la manera com es construeix la imatge de «l'altre» en els mitjans de comunicació.
- b) Detectar sobre exemples actuals quins són els hàbits i rutines periodístics més habituals que contribueixen a donar una imatge estereotipada sobre el Sud.
- c) Conèixer bones pràctiques informatives i estratègies de superació sobre els protocols informatius.

- d) Entendre quina és la importància de la construcció i promoció d'una correcta identitat cultural en el marc comunicatiu contemporani.
- e) Discutir i reflexionar sobre la responsabilitat dels mitjans de comunicació per a l'exercici de bones pràctiques informatives.

La distribució de les sessions i el professorat participant que impartí el curs fou:

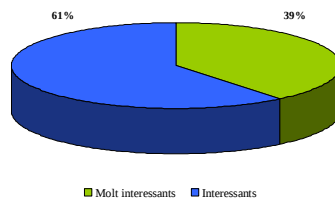
- **La responsabilitat social dels mitjans**, dilluns 21 de maig, de les 16 a les 20 hores, a càrrec de Xavier Giró, doctor en Periodisme, professor titular de Periodisme Polític de la Universitat Autònoma de Barcelona i director del grup d'investigació Observatori de la Cobertura de Conflictes (OCC), que impartí la sessió corresponent a la responsabilitat social dels mitjans de comunicació.
- **Posem en crisi l'imaginari cultural hegemònic: de la teoria a la proposta educativa**, dimarts 22 de maig, de les 16 a les 18 hores, a càrrec de Meritxell Esquirol, tècnica del projecte Fòrum en Comunicació, Educació i Ciutadania i professora de sociologia de la comunicació de la Universitat Oberta de Catalunya, que impartí la sessió corresponent al qüestionament de l'imaginari cultural hegemònic existent i aportà elements per transitar de la teoria a la proposta educativa.
- **Del «contaré la teva història» a «contaran la seva història»**, dimarts 22 de maig, de les 18 a les 20 hores, a càrrec de Martha Zein, documentalista i narradora audiovisual, que impartí la sessió corresponent a la implicació i participació dels protagonistes en la narració de les pròpies notícies.
- **El periodisme responsable**, dimecres 23 de maig, de les 16 a les 20 hores, a càrrec de Juan Luis Sánchez, cofundador de Periodismo-Humano, que impartí la sessió corresponent a mostrar un exemple de la manera com el periodisme i una publicació poden regir-se per criteris responsables.
- **La comunicació per al desenvolupament en l'àmbit de les ONGD**, dijous 24 de maig, de les 16 a les 20 hores, a càrrec d'Ernest Canyada, coordinador i responsable d'Alba Sud, que impartí la sessió corresponent a donar exemples pràctics de la comunicació per al desenvolupament en l'àmbit de les ONGD.
- **L'experiència documental i els reptes de la comunicació a Mallorca**, dissabte 26 de maig, de les 10 a les 14 hores, a càrrec de Jaume Perelló, director del programa *Cròniques*, de la desapareguda Mallorca TV, que impartí la sessió corresponent a l'experiència documental i els reptes de la comunicació a l'illa de Mallorca.

Del total de 40 persones inscrites al curs, en resultaren aptes 36, cosa que suposà el 90% de l'alumnat. La participació de dones inscrites fou majoritària, com es pot veure al gràfic:

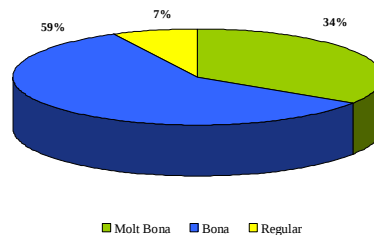

La valoració global del curs per part de l'alumnat participant fou de 8,39 sobre 10, i la valoració dels diferents aspectes del curs es resumeix als gràfics següents:

Valoració de la contribució a la formació de les persones assistents:

Valoració del professorat:

- **Drets en salut sexual i reproductiva: el cas de la mutilació genital femenina**

Curs de modalitat especialitzada i de 20 hores de durada, sota la direcció de Berta Artigas, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia de la UIB, que es realitzà els dies 8 i 11, de les 16 a les 21 hores; i 9 i 12 de juny de 2012, de les 9 a les 14 hores, a les aules 14 i 16 de Sa Riera, Palma.

Com que es tractava d'un curs especialitzat, s'establí com a criteris de selecció per participar-hi la valoració del currículum en les àrees que es treballarien. Al curs s'hi matricularen un total de 46 persones, de les quals el 80,5% eren dones.

Els objectius plantejats en el curs foren:

- a) Conèixer el dret i valor de la salut sexual i reproductiva en les diferents cultures africanes.
- b) Identificar la situació de la mutilació genital femenina en el món.
- c) Analitzar els factors que contribueixen a la pràctica de la MGF.
- d) Analitzar les conseqüències d'aquesta pràctica tradicional.
- e) Plantejar estratègies enfront de la MGF.
- f) Dotar els professionals sociosanitaris/àries dels elements metodològics que els permetin abordar i prevenir des del seu àmbit de treball la problemàtica associada a la MGF en població immigrada d'origen subsaharià.

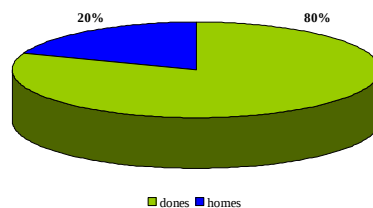
El professorat participant que impartí el curs es detalla per sessions:

- Sessions del dia 8 de juny de les 16 a les 21 hores i del dia 9 de juny de les 9 a les 14 hores, a càrrec d'**Adriana Kaplan**, antropòloga, directora de la Càtedra de Transferència Social del Coneixement, Fundació WASSU de la Universitat Autònoma de Barcelona, especialista en migracions senegambianes, salut sexual i reproductiva i mutilacions genitals femenines. Treballa en el terreny des de 1989 en el marc de l'Observatori Transnacional de Recerca Aplicada a Noves Estratègies per

a la Prevenció de les Mutilacions Genitals Femenines, amb el Ministeri de Salut i Benestar Social de la República de Gàmbia, la Universitat de Gàmbia, l'Organització Mundial de la Salut, el Fons de Població de les Nacions Unides i UNICEF i la UAB. Aquesta professional impartí les sessions corresponents a la definició dels diferents tipus de MGF; la distribució geogràfica de les poblacions en què es realitzen MGF, la seva prevalença i elements culturals associats; el cicle vital, ritus d'iniciació i la seva relació amb les MGF; i les repercussions de la MGF en la salut de les dones.

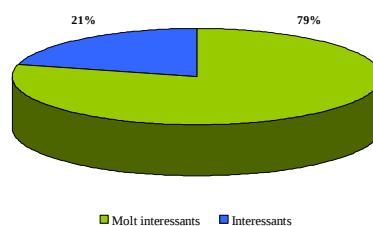
- Sessions del dia 11 de juny de les 16 a les 21 hores i del dia 12 de juny de les 9 a les 14 hores, a càrrec d'**Aina Mangas**, infermera de Salut Pública i antropòloga, investigadora de l'equip GIPE/PTP (Grup Interdisciplinari per a la Prevenció i l'Estudi de les Pràctiques Tradicionals Perjudicials) i especialista en anàlisi de protocols i casos. Aquesta professional impartí les sessions corresponents a les situacions de més risc de MGF en el cicle vital de les famílies immigrades; les habilitats d'entrevista clínica que permetin abordar aquestes situacions; el marc legal del nostre país respecte a les MGF; les implicacions ètiques i legals de la intervenció i de la no-intervenció; i les estratègies per a la integració social i la prevenció de les MGF en el nostre medi.

Del total de 46 persones inscrites al curs, resultaren aptes 34, cosa que suposà el 74% de l'alumnat. La participació de dones inscrites fou majoritària, com es pot veure al gràfic següent:

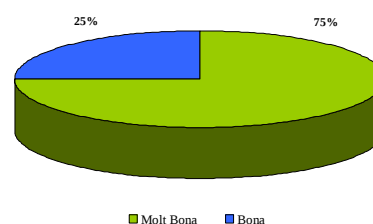

La valoració global del curs per part de l'alumnat participant fou de 8,80 sobre 10, i la valoració dels diferents aspectes del curs es resumeix als gràfics següents:

Valoració de la contribució a la formació de les persones assistents:

Valoració del professorat:

2.5. Cursos de formació de voluntariat

L'OCDS planificà i executà, tal com fa des de l'any 2004, un pla de formació en l'àmbit del voluntariat i la solidaritat, amb una oferta de cursos dirigida preferentment a alumnat de la UIB. Aquests cursos es realitzen dins el marc de diferents convenis entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de voluntariat i cooperació al desenvolupament, així com amb fons propis de la UIB.

Durant el curs acadèmic en qüestió es va mantenir l'estructura de curs de formació de voluntariat introduïda el curs acadèmic anterior. D'aquesta manera tots els cursos de formació de voluntariat tingueren una durada de 25 hores i inclogueren, a més de les àrees específiques de l'àmbit d'actuació concret, un apartat de conceptes bàsics de voluntariat i la seva legislació, així com un apartat d'Educació per al Desenvolupament.

D'aquesta manera, al llarg del curs acadèmic s'oferiren un total de 6 cursos de voluntariat, tots els quals de formació especialitzada, repartits entre el primer i el segon semestre. Els àmbits d'intervenció sobre els quals es realitzaren els cursos de voluntariat durant el curs 2011-12 foren cinc: cooperació al desenvolupament, discapacitat, medi ambient, equitat de gènere i inserció social.

La realització dels cursos de formació de voluntariat donà l'opció al reconeixement de crèdits de lliure configuració segons la normativa vigent.

Cadascun dels cursos fou dirigit per un professor/a de la UIB vinculat a l'àmbit d'actuació i sota la coordinació de l'OCDS.

Els cursos impartits, per ordre cronològic, foren els següents:

Primer semestre (novembre-desembre 2011):

• **Curs de formació de voluntariat especialitzat: medi ambient**

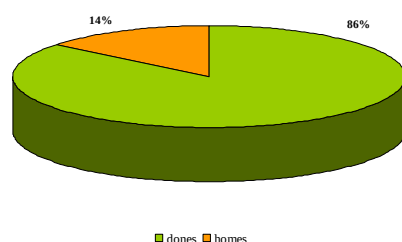
Curs de 25 hores de durada, que es féu entre el 14 i el 18 de novembre de 2011, i que tenia com a objectius aprofundir en el coneixement i les característiques del voluntariat en l'àmbit del medi ambient i facilitar eines d'intervenció, habilitats bàsiques i maneig de situacions dins aquest àmbit de voluntariat. En portà la direcció Maria del Mar Leza, professora ajudanta del Departament de Biologia.

El professorat, per ordre d'intervenció, que impartí el curs fou:

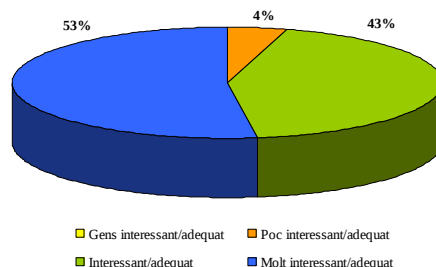
- Joan Nadal, tècnic de l'OCDS, que impartí la sessió sobre conceptes bàsics sobre voluntariat, la seva definició i perspectiva històrica.
- Josep Lluís Riera, tècnic de la Direcció General de Joventut de les Illes Balears i president de la Plataforma de Voluntariat de les Illes Balears, que impartí la sessió sobre drets i deures del voluntariat i legislació de referència en aquest àmbit.
- Ruth Escribano, coordinadora de l'OCDS, que impartí la sessió de conceptes bàsics sobre medi ambient; i la sessió d'Educació per al Desenvolupament.
- Antoni Martínez, professor del Departament de Biologia, que impartí la sessió sobre crisi ecològica i entorn del decreixement sostenible.

- Soledad Corradi, especialista en agroecologia i sobirania alimentària entre altres, que impartí la sessió sobre eines d'intervenció, ètica ecològica i propostes socials pel canvi.
- Aina Maria Socies, especialista en ciències ambientals i societat, que impartí la sessió de propostes des del voluntariat i el teixit associatiu.
- Jaume Munar, director de l'Oficina de Gestió Ambiental i Sostenibilitat, que realitzà la presentació d'aquesta oficina i les seves funcions en el si de la UIB.
- Patrícia Alcover, tècnica de l'OCDS, que realitzà la presentació de l'OCDS, les seves funcions i els programes que ofereix.
- Persones voluntàries d'entitats i ONG d'aquest àmbit d'intervenció (Amics de la Terra, INTERAGO – Mèxic i la cooperativa Això és Vida), que aportaren el seu testimoni i donaren la seva opinió sobre el tema en una taula rodona.

Al curs s'hi inscriviren 28 persones, de les quals el 85,71% eren dones (24).

La valoració de l'alumnat assistent fou molt positiva, ja que s'obtingué una mitjana de 8,68 sobre 10, amb les valoracions següents:

• Curs de formació de voluntariat especialitzat: discapacitat

Curs de 25 hores de durada, que es féu entre el 17 i el 24 de novembre de 2011, i que tenia com a objectius aprofundir en el coneixement i les característiques del voluntariat en l'àmbit de l'atenció a persones amb discapacitat i facilitar eines d'intervenció, habilitats bàsiques i maneig de situacions dins aquest àmbit de voluntariat. En portà la direcció Dolors Forteza, professora del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació.

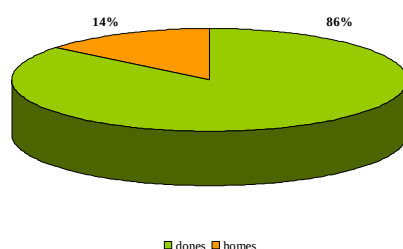
El professorat, per ordre d'intervenció, que impartí el curs fou:

- Rosa Deyà, tècnica de joventut i especialista en participació, que impartí la sessió sobre conceptes bàsics sobre voluntariat, la seva definició i perspectiva històrica.
- Xavier Torrens, membre de la Plataforma de Voluntariat de les Illes Balears, que impartí la sessió sobre el marc legal del voluntariat, drets i deures.
- José Luis Ortego, tècnic de l'Oficina Universitària de Suport a Persones amb Necessitats Especials, que impartí la sessió de conceptes bàsics sobre discapacitat i

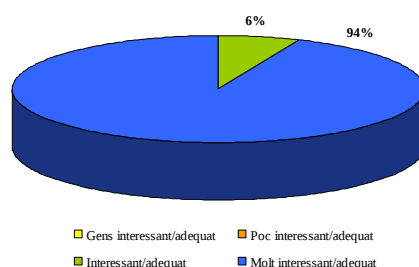
conceptes específics sobre la discapacitat motriu; a més de la sessió de conceptes específics sobre la discapacitat visual.

- Mercedes Prieto i Mari Luz Alonso, psicòlogues del centre escolar Pinyol Vermell d'ASPACE, que impartiren la sessió sobre intervenció en l'àmbit de la discapacitat motriu.
- M. Dolores Borrero i Magdalena Ochogavia, cap del Departament de Serveis Socials de l'ONCE, treballadora social i coordinadora del programa de voluntariat de l'ONCE respectivament, que impartiren la sessió sobre intervenció en l'àmbit de la discapacitat visual.
- Dolors Forteza, professora del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, que impartí la sessió de conceptes específics sobre la discapacitat auditiva i la sessió de conceptes específics sobre la discapacitat intel·lectual, així com féu la presentació de l'Oficina Universitària de Suport a Persones amb Necessitats Especials de la UIB, com a directora que n'és.
- Andreu Serra, psicopedagog de l'Associació de Pares de Persones amb Discapacitat Auditiva (ASPAS), que impartí la sessió sobre intervenció en l'àmbit de la discapacitat auditiva.
- Genoveva Illescas, responsable de l'àrea social Oci i Esport i de voluntariat d'Amadip.esment, que impartí la sessió sobre intervenció en l'àmbit de la discapacitat intel·lectual.
- Joan Nadal, tècnic de l'OCDS, que realitzà la presentació de l'OCDS, de les seves funcions i els programes que ofereix.

Al curs s'hi inscriviren 21 persones, de les quals el 85,71% eren dones (18).

La valoració de l'alumnat assistent fou molt positiva, ja que s'obtingué una mitjana de 8,7 sobre 10, amb les valoracions següents:

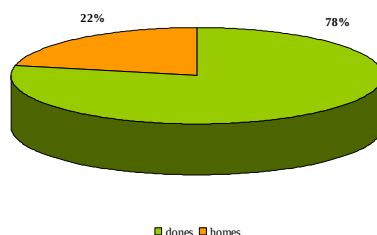
• Curs de formació de voluntariat especialitzat: cooperació al desenvolupament

Curs de 25 hores de durada, que es féu entre el 12 i el 20 de desembre de 2011 i que tenia com a objectius aprofundir en el coneixement i les característiques del voluntariat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i facilitar eines d'intervenció, habilitats bàsiques i maneig de situacions dins aquest àmbit de voluntariat. En portà la direcció Elisa Bosch, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.

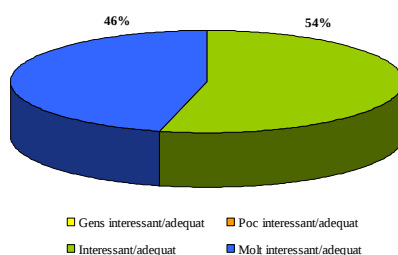
El professorat, per ordre d'intervenció, que impartí el curs fou:

- Rosa Deyà, tècnica de joventut i especialista en participació, que impartí la sessió sobre conceptes bàsics sobre voluntariat, la seva definició i perspectiva històrica.
- Xavier Torrens, membre de la Plataforma de Voluntariat de les Illes Balears, que impartí la sessió sobre el marc legal del voluntariat, drets i deures.
- Joan Nadal, tècnic de l'OCDS, que impartí la sessió sobre conceptes bàsics de cooperació al desenvolupament; la sessió d'Educació per al Desenvolupament; i la sessió sobre aspectes pràctics per a la participació; així com féu la presentació de l'OCDS, de les seves funcions i els programes que ofereix.
- Gabriel Fernàndez, expert en participació social i formació de persones voluntàries, que impartí la sessió sobre la dimensió personal i social del voluntariat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament.
- Antònia Rosselló, tècnica de projectes del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, que realitzà la presentació d'aquesta entitat: funcions i treball fet.
- Marina Estarellas, tècnica de la Direcció General de Cooperació i Immigració del Govern de les Illes Balears, que realitzà la presentació d'aquest ens, la seva estructura, polítiques autonòmiques d'aplicació i programes que executen.
- Alumnat de la UIB participant en els programes de beques de pràctiques en països empobrits i Estades Solidàries, així com una persona voluntària de l'Associació d'Amics del Poble Sahrauí de les Illes Balears.

Al curs s'hi inscriviren 37 persones, de les quals el 78,38% eren dones (29).

La valoració de l'alumnat assistent fou molt positiva, ja que s'obtingué una mitjana de 8,65 sobre 10, amb les valoracions següents:

Segon semestre (març 2012):

- **Curs de formació de voluntariat especialitzat: cooperació al desenvolupament**

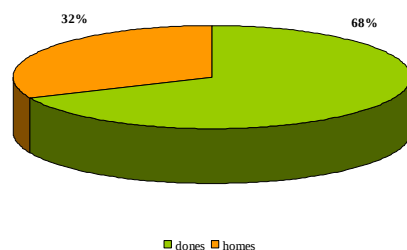
Curs de 25 hores de durada, que es féu entre el 5 i el 9 de març de 2012, i que tenia com a objectius aprofundir en el coneixement i les característiques del voluntariat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i facilitar eines d'intervenció, habilitats bàsiques i maneig de situacions dins aquest àmbit de voluntariat; s'oferí a través de

videoconferència a les seues universitàries de Menorca i Eivissa i Formentera. En portà la direcció Elisa Bosch, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.

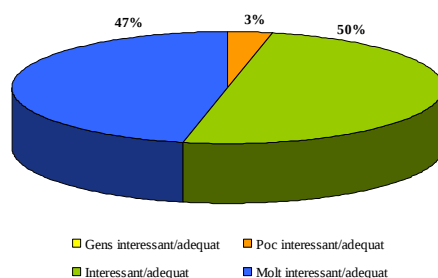
El professorat, per ordre d'intervenció, que impartí el curs fou:

- Joan Nadal, tècnic de l'OCDS, que impartí la sessió sobre conceptes bàsics sobre voluntariat, la seva definició i perspectiva històrica.
- Josep Lluís Riera, tècnic de la Direcció General de Joventut de les Illes Balears i president de la Plataforma de Voluntariat de les Illes Balears, que impartí la sessió sobre drets i deures del voluntariat i legislació de referència en aquest àmbit.
- Ruth Escribano, coordinadora de l'OCDS, que impartí la sessió sobre conceptes bàsics de cooperació al desenvolupament i Educació per al Desenvolupament i presentà l'OCDS, les seves funcions i els programes que ofereix.
- Gabriel Fernández, expert en participació social i formació de persones voluntàries, que impartí la sessió sobre la dimensió personal i social del voluntariat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament.
- Inés Castejón, voluntària a l'ONGD Alcúdia Solidària, que realitzà la presentació d'aquesta entitat, les seves funcions i el treball realitzat.
- Marina Estarellas, tècnica de la Direcció General de Cooperació i Immigració del Govern de les Illes Balears, que realitzà la presentació d'aquest ens, la seva estructura, polítiques autonòmiques d'aplicació i programes que s'executen.
- Alumnat de la UIB participant en els programes de beques de pràctiques en països empobrits i Estadets Solidàries.

Al curs s'hi inscriviren un total de 41 persones (39 a Palma, 1 a Menorca i 1 a Eivissa), de les quals el 68,29% eren dones (28).

La valoració de l'alumnat assistent fou molt positiva, ja que s'obtingué una mitjana de 8,58 sobre 10, amb les valoracions següents:

• Curs de formació de voluntariat especialitzat: equitat de gènere

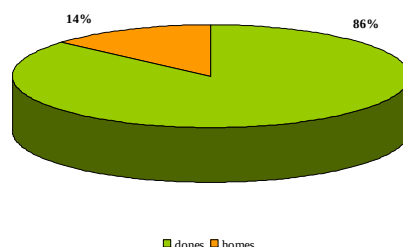
Curs de 25 hores de durada, que es féu entre el 19 i el 23 de març de 2012 i que tenia com a objectius aprofundir en el coneixement i les característiques de la perspectiva de

gènere i facilitar eines d'intervenció, habilitats bàsiques i maneig de situacions en l'àmbit de la igualtat d'oportunitats entre dones i homes. En portà la direcció Maria Gómez, professora del Departament de Filosofia i Treball Social.

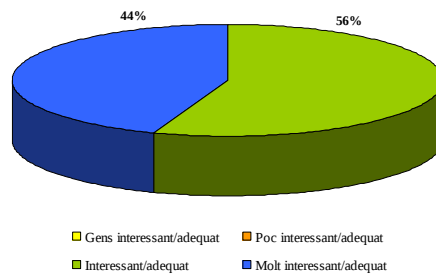
El professorat, per ordre d'intervenció, que impartí el curs fou:

- Joan Nadal, tècnic de l'OCDS, que impartí la sessió de conceptes bàsics sobre voluntariat, la seva definició i perspectiva històrica; i que també realitzà la presentació de l'OCDS, de les seves funcions i els programes que ofereix.
- Josep Lluís Riera, tècnic de la Direcció General de Joventut de les Illes Balears i president de la Plataforma de Voluntariat de les Illes Balears, que impartí la sessió sobre drets i deures del voluntariat i legislació de referència en aquest àmbit.
- Francisca Lourdes Mas, advocada especialitzada, que impartí la sessió sobre introducció i conceptes bàsics en l'àmbit de l'equitat de gènere.
- Marielva Risquez, professora del Departament de Filosofia i Treball Social i membre del grup de recerca Desigualtats, Gènere i Polítiques Públiques, que impartí la sessió sobre aprofundiment en els conceptes relacionats amb l'equitat de gènere.
- Esperança Bosch, professora del Departament de Psicologia i directora de l'Observatori per a la Igualtat d'Oportunitats, que impartí la sessió sobre aproximació al concepte de violència de gènere.
- Victòria Ferrer, professora del Departament de Psicologia i membre del grup de recerca d'Estudis de Gènere, que impartí la sessió sobre formes o tipus de violència contra les dones i conseqüències que la violència contra les dones i particularment la violència de gènere té sobre la salut de les persones que la pateixen.
- Alfonso Reina, Daniel Jiménez i Mónica Álvarez, tècnics de la Fundació IReS, que realitzaren la presentació dels programes d'intervenció i atenció en l'àmbit de l'equitat de gènere de l'entitat.
- Maria Mulet, psicòloga dels casals Ses Ufanes i Llevant, que realitzà la presentació dels programes d'intervenció i atenció en l'àmbit de l'equitat de gènere de l'entitat.
- Nina Parrón i Leonor Taboada, membres de l'associació feminista Dona i Salut de les Illes Balears, que realitzaren la presentació dels programes d'intervenció i atenció en l'àmbit de l'equitat de gènere de l'entitat.
- Ruth Escribano, coordinadora de l'OCDS, que impartí la sessió sobre Educació per al Desenvolupament.
- Persones representants d'entitats i ONG d'aquest àmbit d'intervenció (col·lectiu Dones de Llevant i IReS), que aportaren el seu testimoni i donaren la seva opinió sobre el tema en una taula rodona.

Al curs s'hi inscriviren 44 persones, de les quals el 86,36% eren dones (38).

La valoració de l'alumnat assistent fou molt positiva, ja que s'obtingué una mitjana de 8,5 sobre 10, amb les valoracions següents:

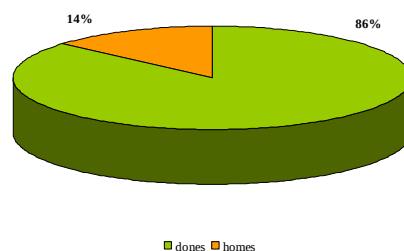
• Curs de formació de voluntariat especialitzat: inserció social

Curs de 25 hores de durada, que es féu entre el 26 i el 30 de març de 2012, i que tenia com a objectius aprofundir en el coneixement i les característiques del voluntariat en l'àmbit de la inserció social i facilitar eines d'intervenció, habilitats bàsiques i maneig de situacions en l'àmbit de la inserció social de col·lectius i grups en risc d'exclusió. En portà la direcció Mercè Morey, professora del Departament Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació.

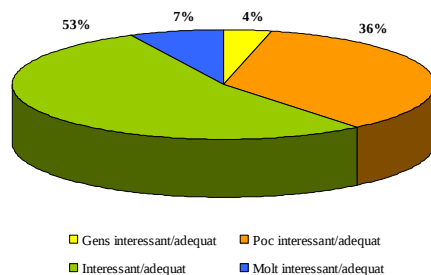
El professorat, per ordre d'intervenció, que impartí el curs fou:

- Carmen Touza, professora del Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques, que impartí la sessió sobre conceptes bàsics per intervenir en l'àmbit de la inserció social.
- Joan Nadal, tècnic de l'OCDS, que impartí la sessió de conceptes bàsics sobre voluntariat, la seva definició i perspectiva històrica; la sessió sobre Educació per al Desenvolupament; i també i realitzà la presentació de l'OCDS, les seves funcions i programes que ofereix aquesta.
- Josep Lluís Riera, tècnic de la Direcció General de Joventut de les Illes Balears i president de la Plataforma de Voluntariat de les Illes Balears, que impartí la sessió sobre drets i deures del voluntariat i legislació de referència en aquest àmbit.
- Jaime Pascual, psicòleg especialitzat en inserció sociolaboral, que impartí la sessió sobre eines d'intervenció i aspectes ètics en aquest àmbit d'actuació.
- Laura Xamena, treballadora social i tècnica del SADIF, que impartí la sessió sobre àmbits d'actuació i estratègies d'actuació.
- Miriam Sedano, educadora social especialitzada en l'àmbit de la inserció sociolaboral, que impartí la sessió sobre experiències de voluntariat en l'àmbit de la inserció social.
- Persones voluntàries d'entitats i ONG d'aquest àmbit d'intervenció (Patronat Obrer, Projecte Home i Amadip.esment), que aportaren el seu testimoni i donaren la seva opinió sobre el tema en una taula rodona.

Al curs s'hi inscriviren 37 persones, de les quals el 86,5% eren dones (32).

La valoració de l'alumnat assistent no fou tan positiva com a la resta de cursos, fet que es tindrà en compte per introduir-hi millores en futures edicions, ja que s'obtingué una mitjana de 6,6 sobre 10, amb les valoracions següents:

2.6. Curs Pla Formació personal UIB

En el marc del Pla de formació del personal de la UIB que duu a terme el Servei de Recursos Humans d'aquesta universitat, per primera vegada i dins el pla anual per al 2012, l'OCDS va dur a terme una acció formativa dirigida al PAS i PDI.

L'objectiu general que es plantejà el curs fou contribuir a la millora dels coneixements en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament del PDI i PAS de la UIB vinculats/ades a accions de CUD o interessats/ades a participar-hi.

El curs es realitzà entre el 14 i el 23 de febrer de 2012, amb una durada de 15 hores i amb un total de 13 persones participants, de les quals el 69,23% eren dones (9), la majoria d'elles PAS, a excepció d'un PDI inscrit.

El professorat, per ordre de participació, que impartí el curs fou:

- Ruth Escribano, coordinadora de l'OCDS, que impartí les sessions d'introducció i conceptes bàsics sobre cooperació al desenvolupament (I) i Educació per al Desenvolupament.
- Joan Nadal, tècnic de l'OCDS, que impartí la sessió d'introducció i conceptes bàsics sobre cooperació al desenvolupament (II).
- Berta Artigas, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia, i anterior directora de l'OCDS; que impartí la sessió sobre cooperació universitària al desenvolupament (CUD) i eines per a la participació.
- Catalina Socies, gerent del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació i professora associada del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació; que impartí les sessions corresponents a la identificació de les fases d'un projecte.

De la valoració realitzada per part de l'alumnat assistent, cal destacar que el 100% tornarien a inscriure's al curs o recomanarien a tercers que s'hi inscrivissin; així com que la mitjana de les valoracions se situa en 3,68 (sobre 4).

2.7. VIII Convocatòria d'ajuts per a accions d'educació per al desenvolupament

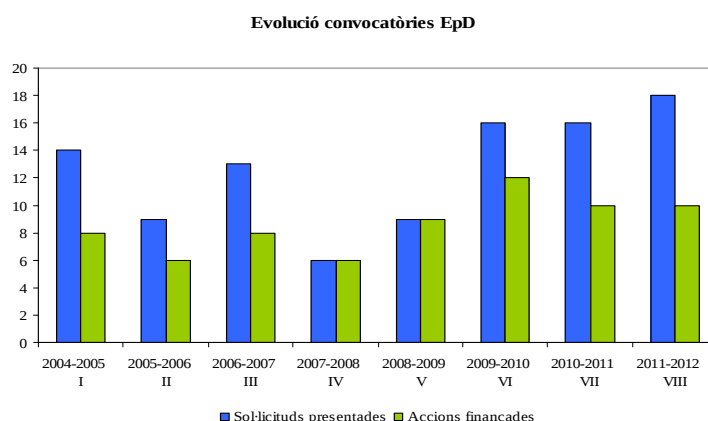
Anualment, i des de l'any 2004, l'OCDS publica una convocatòria que té la finalitat de fomentar l'organització d'accions de formació, sensibilització i difusió en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i la solidaritat organitzades per membres de la comunitat universitària, emmarcada dins l'EpD. Les accions proposades en el marc d'aquesta convocatòria han de tenir entre els seus objectius:

- Promoure canvis d'actituds i valors que contribueixin a millorar el desenvolupament humà sostenible i la recerca de canvis estructurals en la societat actual.
- Alertar sobre les situacions de desigualtat i injustícia existents en el món actual, així com impulsar la construcció d'un món més just i equitatiu, fomentant la consciència crítica i el compromís social del conjunt de la comunitat universitària.
- Difondre les accions en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament i solidaritat realitzades per diferents membres de la comunitat universitària de la UIB i els resultats obtinguts.

Les accions que poden ser objecte d'ajut han d'anar adreçades a la comunitat universitària, malgrat que també se'n pot veure beneficiada la societat de les Illes en general, i han d'estar incloses en alguna de les tipologies següents:

- A. Accions d'educació i/o formació: organització de cursos, seminaris, tallers...
- B. Accions de sensibilització: organització de conferències, taules rodones, campanyes, entre d'altres.
- C. Accions de difusió: publicació d'experiències (llibres, fullets...), exposicions, edicions audiovisuals, entre d'altres.

Al gràfic següent es pot observar l'evolució, tant del nombre de sol·licituds presentades com de les accions aprovades, en el decurs de les diferents convocatòries:

D'aquesta manera, durant el curs 2011-12 es varen executar les accions finançades en el marc de la VIII Convocatòria d'ajuts per a accions d'educació per al desenvolupament. Curs acadèmic 2011-12.

En el conjunt dels dos terminis establerts per a la presentació de sol·licituds en el marc de la vuitena convocatòria, es presentaren un total de 18 propostes, de les quals se'n finançaren deu. El total dels ajuts atorgats en aquesta convocatòria fou de 13.895 euros, amb càrrec a la partida per a CUD del pressupost de la UIB. La Comissió de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB, òrgan competent en la resolució de la convocatòria, va avaluar i seleccionar les sol·licituds presentades, a partir d'una proposta inicial realitzada per l'OCDS.

Les accions finançades foren les següents:

1. Conferència «Còctel Cancun. Espais de reproducció del capital en temps de crisi»

Responsable: Onofre Rullan Salamanca, professor del Departament de Ciències de la Terra.

Quantitat assignada: 360 euros

Objectius: Fer una anàlisi crítica del negoci turísticore residencial a la Riviera Maya per contextualitzar la incidència dels interessos de les cadenes hoteleres i immobiliàries de matriu balear, amb especial incidència

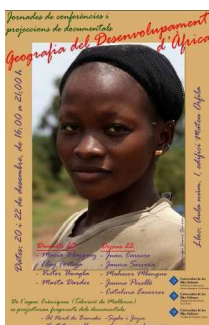
en les condicions de vida de les poblacions periurbanes, que concentren les masses obreres dels llocs turísticore residencials.

Activitats: Realització d'una conferència seguida de debat a càrrec de la Dra. Priscila Sosa, especialista en anàlisi de l'explotació turísticore immobiliària de la Riviera Maya. La conferència va versar sobre la incidència de la crisi sobre els conflictes dels espais de reproducció del capital perdedors, d'abocament i extracció de l'urbanisme neoliberal.

Data: 22 de novembre

Nombre d'assistents: 80.

2. Seminari sobre Geografia del Desenvolupament d'Àfrica: Salut, geoestratègia i migracions

Responsable: Macià Blázquez, professor del Departament de Ciències de la Terra.

Quantitat assignada: 700 euros

Objectius: Debatre amb persones expertes i assistents alguns dels principals problemes de la geografia del desenvolupament d'Àfrica i promoure la conscienciació de la comunitat universitària envers aquesta situació. Facilitar l'intercanvi de coneixements i de material audiovisual relacionat amb la temàtica tractada entre organitzacions externes i la UIB.

Activitats: L'acció va tenir diversos tipus d'actuacions diferenciades.

Per una banda es varen dur a terme 4 conferències:

1. Nigerians a Mallorca: causes de les migracions i condicions de vida a Mallorca.
2. VIH i accés a la salut a l'Àfrica.
3. L'Àfrica central en el marc de la geoestratègia mundial.
4. Geografia del desenvolupament del Senegal.

Per altra banda, es realitzà la projecció de 4 documentals comentats:

1. Al nord de Bamako.
2. Sipho i Joyce.
3. Veritat per cable.
4. La misèria de ser rics.

I per finalitzar es realitzaren dues taules rodones, a més de fer una visita guiada dels participants al Centre de Documentació en Cooperació al Desenvolupament (CD2), on es varen lliurar còpies en DVD de set documentals del programa *Cròniques* dedicats a l'Àfrica.

Dates: 20 i 22 de desembre

Nombre d'assistents: s'hi matricularen 91 alumnes, però l'assistència de públic fou superior, atesa la participació de persones de fora de la UIB.

3. Conferències Els Espais en Crisi

Responsable: Ivan Murray Mas, professor del Departament de Ciències de la Terra.

Quantitat assignada: 600 euros

Objectius: Analitzar la situació i configuració dels espais urbans perifèrics de l'Amèrica Llatina. Exposar les formes d'organització social que han sorgit en aquests espais per fer front a la situació de crisi permanent que han viscut. Reflexionar sobre els efectes de la crisi global sobre aquests espais i establir punts d'anàlisi teòrica i comparativa amb els espais urbans en crisi de l'Estat espanyol en general i de les

Balears en particular.

Activitats: Es varen realitzar 2 conferències, seguides de torn obert de preguntes, per analitzar el paper dels moviments socials en els espais urbans i la situació de les perifèries urbanes llatinoamericanes: 1. «Los movimientos desde abajo. Experiencias en y desde los barrios en tiempos de la crisis global». 2. «Cartografía política de las periferias urbanas latinoamericanas».

Data: 17 de febrer

Nombre d'assistents: 120 persones aproximadament, entre alumnat de la UIB, sobretot de Geografia, Treball Social i Educació Social, i professorat de la UIB.

4. II Cicle de Conferències Noves Tecnologies, Nous Moviments Socials

Responsable: Miquel Comas Oliver, alumne del programa de Doctorat en Humanitats i Ciències Socials.

Quantitat assignada: 1.532 euros

Objectius: Oferir a la societat de les Illes Balears en general i al públic universitari i acadèmic en particular l'oportunitat de conèixer i de discutir amb especialistes en un àmbit tan interdisciplinari com les noves tecnologies. Iniciar un diàleg crític i col·lectiu entorn de les possibilitats emancipadores de les noves tecnologies, però també una reflexió comunitària entorn dels seus perills i possibles abusos. Potenciar les iniciatives socials de les Illes Balears de cara a enfortir el teixit associatiu, així

com la comunicació i coordinació entre les diverses entitats i ONG locals, nacionals i internacionals. Sensibilitzar sobre les repercussions ecològiques, socials i polítiques de l'ús de les noves tecnologies.

Activitats: Cicle de conferències que pretén oferir un espai de reflexió col·lectiva sobre dos aspectes. Primer, com les innovacions tècniques obren nous camins d'interrelació i mobilització ciutadana, de cara a denunciar les injustícies que dominen les nostres societats: seria *la crítica des de la tecnologia* o que aquesta possibilita i canalitza. Segon, com els avanços científics suposen dilemes ètics i conflictes polítics, a causa principalment dels riscos que duen associats: seria *la crítica sobre la tecnologia* o que aquesta mateixa es mereix i ha de rebre per part d'una societat responsable.

Les conferències, que varen anar seguides de debat, varen ser les següents:

1. El 15-M i la rebel·lió dels públics.
2. De les nacions a les xarxes.
3. Taula rodona «Apoderament comunicatiu».
4. De l'intent de negociació a la desobediència. Hacktivistes vs. la Llei Sinde-Wert.
5. El kit de la lluita a Internet. Per a vells militants i noves activistes.
6. Una cambra pròpia connectada. Potència política del feminisme en una societat xarxa.

Dates: 26 i 27 d'abril, 3, 4, 10 i 11 de maig de 2012.

Nombre d'assistents: 58 persones inscrites, de les quals 45 varen completar la matrícula oficial. 25 persones amb certificat. A més, es va permetre l'entrada ocasional d'unes 15 persones per sessió, que no varen signar els fulls d'entrada i sortida. A més a més, cal afegir els/les participants a través de les xarxes socials i la pàgina web de retransmissió en línia.

5. Curs d'introducció a l'observació electoral

Responsable: Margalida Capellà Roig, professora del Departament de Dret Públic.

Quantitat assignada: 2.200 euros

Objectius: Oferir una formació que vinculi els valors de la democràcia i dels drets humans amb la cooperació al desenvolupament. Informar i preparar les persones

que vulguin dedicar-se a l'observació electoral professionalment o bé treballar amb ONG relacionades amb aquest camp.

Activitats: Acció formativa que va tractar els continguts següents:

- Democràcia i drets humans: La democràcia i els drets de participació política des del punt de vista dels drets humans. El dret de sufragi actiu i passiu en Dret nacional i comparat.
- Marc institucional internacional: organitzacions internacionals amb missions electorals.
- Cicle electoral i estàndards internacionals: normativa aplicable.
- Cicle electoral i estàndards internacionals: pràctica internacional.
- Sistemes electorals i procés electoral: Diferents tipus de sistemes electorals. Fases del procés electoral.
- Falses democràcies i observació electoral: Autoritarismes, transicions a la democràcia i neoautoritarismes. El paper i els límits de l'observació electoral.

- Funcionament de les missions d'observació electoral: La política de drets humans de la UE. Les missions d'observació electoral: funcionament.
- Codi de conducta i activitat de l'observador: Activitats del LTO i del STO.

Dates: 26 d'abril, 3, 8, 10 i 15 de maig de 2012.

Nombre d'assistents: 27 persones inscrites, de les quals 26 varen rebre el certificat. D'entre els/les assistents, aproximadament la meitat eren alumnat de la UIB.

6. Curs «Teatre de l'oprimit/ida sobre drets de la infància: reflexió-acció per a la transformació social»

Responsable: Rubèn Comas Forgas, professor del Departament Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació.

Quantitat assignada: 958 euros

Objectius: Oferir una primera aproximació metodològica al Teatre de l'Oprimit. Reflexió-acció sobre la situació de vulnerabilitat dels drets de la infància. Sensibilitzar estudiants d'educació sobre la vulnerabilitat dels drets de la infància. Introduir un mètode pràctic i amb múltiples possibilitats per a la seva futura pràctica professional. Sensibilitzar a manera de rèplica la resta de la comunitat educativa de la UIB mitjançant

un teatre fòrum de cloenda del curs.

Activitats: Acció formativa de 12 hores de durada sobre la metodologia del Teatre de l'Oprimit, mètode teatral per a la transformació personal i social, que es fonamenta a afrontar el conflicte per buscar alternatives pacífiques i constructives. És un procés dialògic i democràtic que utilitza l'art com a recurs per objectivar la realitat i assajar possibles accions de canvi. L'assaig permet analitzar de manera crítica aquesta realitat i veure's com a subjecte particip d'aquesta, posar en pràctica la capacitat assertiva preveient les possibles conseqüències de les esmentades accions i preparar-se per a la vida. En aquest cas es va abordar la temàtica dels drets dels infants, partint de l'anàlisi de la Convenció sobre els Drets de la Infància, i es va analitzar el rol com a educadors/es i persones vinculades a l'atenció dels nins i nines.

Es varen treballar els continguts següents:

- Introducció al TO: dinàmiques participatives, tècniques de des mecanització
- Introducció del teatre imatge
- UNICEF i els Drets de la Infància: presentació, treball en grup, posada en grup i conclusions
- Teatre imatge i Drets de la Infància: Dinàmiques de creació de grups – adquisició de recursos dramàtics i expressius i teatre imatge – Responsabilitats a l'hora d'afavorir els drets de la infància
- Elecció i/o creació de figura estàtua que canalitzi el sentit del conflicte
- El guió i el teatre fòrum: El teatre fòrum com a tècnica, creació de peça de teatre fòrum, assaig teatre fòrum
- Assaig teatre fòrum
- Presentació peça teatre fòrum oberta al públic en general
- Avaluació del taller

Dates: 11 i 12 de maig

Nombre d'assistents: 50 places, 47 persones inscrites, 41 persones assistents amb certificat

7. Curs «Un any indignats: pensar el 15-M amb perspectiva»

Responsable: Joaquín Valdivielso Navarro, professor del Departament de Filosofia i Treball Social.

Quantitat assignada: 1.900 euros

Objectius: Obrir un espai per a la reflexió crítica i l'anàlisi sobre el fenomen 15-M i les noves formes de participació i organització social. Aportar a la societat la perspectiva científicoacadèmica sobre el 15-M: contextualització, anàlisi discursiu, reflexió conceptual i elaboració teòrica. Generar un espai de formació i conscienciació sobre els profunds canvis socials, polítics, econòmics i culturals al voltant de la crisi financera mundial.

Activitats: Acció formativa dirigida a reflexionar críticament sobre el fenomen del 15-M o moviment dels indignats en el compliment del seu primer aniversari per obrir un espai per al debat i l'anàlisi al voltant d'un fenomen d'extraordinària rellevància política i social com a part de tot un seguit de moviments semblants apareguts a tot el món i amplificats per les conseqüències de la crisi financera que esclatà el 2007. Els continguts que s'hi varen tractar varen ser els següents:

- L'aparició d'una nova forma de fer política: Nuevas formas de organización y participación en red. El ejemplo de #AcampadaPalma. Projecció #Acampadasol: *Historia de una ciudad*. Connectats a les xarxes, coordinats a les places: la irrupció de la protesta contra la crisi.
- Analitzant la indignació: Indignació, indecència, enveja i fills de papà. Projecció #Docu Indignados. *El puente: ¿hacia dónde van los indignados?*
- El llegat dels nous moviments socials democràtics: L'impacte del 15-M en el pensament i la praxi de l'esquerra radical. Ecos de la postmodernitat? De la primavera àrabe al 15-M y OWS: nuevos movimientos sociopolíticos frente a la crisis global. Taula rodona «El llegat del 15-M».

Dates: 16, 17 i 18 de maig de 2012.

Nombre d'assistents: 69 persones matriculades, de les quals 63 varen rebre el certificat d'assistència, entre membres de la comunitat universitària, particularment estudiants, i, en menor mesura, PDI; i públic en general, especialment el jovent que més de prop ha seguit el moviment 15-M, les seves accions, i les controvèrsies al voltant seu. Cal destacar la presència, entre els assistents, d'alumnes joves de la UIB de diferents disciplines.

8. «II curs introductori d'educadors i educadores per al desenvolupament (EpD)»

Responsable: Juan José Burgués Mestre, professor del Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques.

Quantitat assignada: 2.660 euros

Objectius: Concretar què és l'Educació per al Desenvolupament (EpD). Mostrar els continguts econòmics que s'aborden a les distintes etapes del sistema educatiu i acordar entre tots els participants, quins són propis de l'EpD. Treballar els conceptes i

les eines metodològiques bàsiques de l'EpD i la cooperació internacional dins els

campes de l'educació formal i no formal. Explicar com es pot fer un enfocament didàcticoeconòmic dels continguts d'EpD adequat a cada una de les etapes del sistema educatiu. Oferir un conjunt de tallers, així com eines metodològiques per a la seva realització, per dur a terme accions formatives dins els camps de l'educació formal i no formal. Generar una reflexió crítica sobre l'origen de les desigualtats i fomentar una cultura de la solidaritat en l'alumnat. Reflexionar sobre la importància de treballar aquests continguts dins els camps de l'educació formal i no formal.

Activitats: Realització del Curs Introductori d'Educadors i Educadores per al Desenvolupament, de 30 hores de durada. Els continguts que s'hi tractaren foren els següents:

1. Un món globalitzat, però desigual: desigualtats, economia i desenvolupament.
2. La cooperació per al desenvolupament: conceptes bàsics i principals eines de cooperació.
3. Aproximació a la teoria d'Amartya Sen i a la pedagogia crítica i de l'«oprimit» de Paulo Freire com a base de l'EpD.
4. L'EpD dins l'escola: una disciplina tan important per comprendre el món com oblidada pel sistema educatiu.
5. El disseny d'accions formatives d'EpD.

Dates: 3, 4, 5, 6 i 7 de juliol de 2012.

Nombre d'assistents: 29 persones matriculades (9 homes / 20 dones), de les quals 21 varen rebre el certificat d'assistència. Cal destacar que les persones assistents realitzaren un treball pràctic d'elaboració d'un taller d'EpD aplicable a alguna etapa del sistema educatiu, i que actualment (amb les dues edicions del curs realitzades) tenim 40 tallers.

9. Xerrada sobre el llibre *Voces desde los márgenes*

Responsable: Marielva Risquez Buonaffina, professora del Departament de Filosofia i Treball Social.

Quantitat assignada: 600 euros

Objectius: Difondre els resultats de la investigació «Dones subalternes immigrants a Mallorca. Aspectes de la violència de gènere/raça/classe i nova ciutadania intercultural» com una producció científica

multidisciplinària que potenciï el debat acadèmic tenint en compte les veus que sorgeixen des dels marges, permetent reconèixer l'amplitud i complexitat de la violència i la subalternitat tant material com simbòlicament, en els contextos de migració. Abordar a través dels mateixos testimonis de les dones la situació de les immigrants a Mallorca fonamentant i centrant el vídeo en les conclusions del treball d'investigació dut a terme. Contribuir a la sensibilització social i el coneixement d'una realitat no del tot propera al conjunt de la societat balear. Contribuir al debat i la reflexió tant en l'espai acadèmic com en el públic en general, sobre les temàtiques en les quals se centra la investigació (violència de gènere, immigració i ciutadania intercultural). Promoure espais de reflexió crítica i conscienciació del mateix col·lectiu de dones i homes immigrants sobre la problemàtica reflectida en la investigació.

Activitats: En primer terme es realitzà la gravació en suport audiovisual del testimoni d'algunes dones, que es combinà amb anteriors testimonis ja recollits durant la recerca. Posteriorment es donà a conèixer el resultat de la investigació

realitzada en el marc de la Convocatòria de beques de suport a la recerca aplicada en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, duta a terme durant el curs 2010-11, en diferents presentacions dels resultats i a través del vídeo realitzat. Entre aquestes presentacions cal destacar la realitzada amb les mateixes dones participants en la investigació, que aportaren el seu testimoni; i la realitzada al conjunt de la comunitat universitària. D'igual manera es realitzaren altres presentacions a la llibreria Literanta de Palma, Espai RAI de Barcelona, Centre Hispano Marroquí i Patio Maravillas de Madrid.

Dates: 19 de juny (Càritas), 11 d'octubre (Aula Magna de l'edifici Guillem Cifre de Colonya, UIB), 17 de juliol (Palma), 21 de juliol (Barcelona), 27 de juliol (Madrid) i 28 de juliol (Madrid).

Nombre d'assistents: Les sessions de presentació obertes al públic comptaren amb un important nombre d'assistents amb representants del col·lectiu de dones participants en la investigació, comunitat universitària, representants institucionals, col·lectius feministes, col·lectius de persones immigrants, associacions d'atenció a població immigrant i públic en general.

10. Edició i presentació del documental *Quan els drets humans són els drets dels animals: justícia, patrimoni i turisme a les selves de muntanya de Kerala (Índia)*

Responsable: Cristian Ruiz Altaba, professor del Departament de Filosofia i Treball Social.

Quantitat assignada: 2.385 euros

Objectius: Elaboració d'un documental a partir del material audiovisual enregistrat per l'equip sol·licitant en el marc d'un ajut anterior de l'OCDS. Demostrar que els viatges turístics poden ser interessants i engrescadors i alhora contribuir a les accions de cooperació, conservació del patrimoni natural i cultural i la promoció dels drets humans. Donar a conèixer la realitat dels conflictes que sofreixen els drets humans i la conservació del patrimoni natural i cultural a les comunitats tribals de les selves de muntanya de l'Estat indi de Kerala. Conscienciar sobre la rellevància global d'aquesta problemàtica. Presentar les oportunitats per a l'acció personal i col·lectiva, especialment a través del turisme responsable, i amb èmfasi en els joves.

Activitats: Elaboració del documental filmat durant el curs 2010-11, en el marc de la Convocatòria de beques de suport a la recerca aplicada en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, per part del responsable de l'activitat i un grup de col·laboradors, durant la realització de la recerca duta a terme a les selves de muntanya de Kerala (Índia).

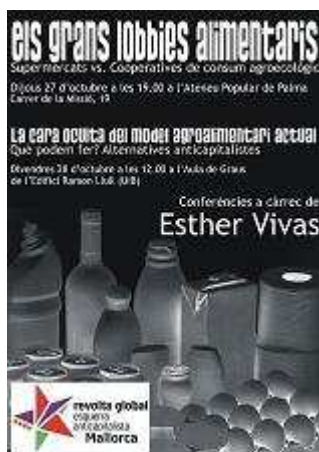
2.8. Accions d'educació per al desenvolupament en col·laboració amb altres entitats: cursos, exposicions, audiovisuals, conferències, taules rodones, entre d'altres

Any rere any augmenta el nombre d'activitats de sensibilització en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i la solidaritat que l'OCDS organitza conjuntament amb altres entitats dedicades també a la cooperació al desenvolupament, o bé per iniciativa pròpia o bé a petició d'aquestes altres entitats.

Les activitats que es duen a terme tenen l'objectiu de mostrar la realitat que es viu als països en vies de desenvolupament i fomentar la solidaritat amb aquests, i van dirigides a la comunitat universitària en particular, així com al conjunt de la societat balear en general.

Durant el curs 2011-12, en relació amb aquest tipus d'activitats, es varen dur a terme les exposicions, conferències, xerrades i campanyes que s'indicaran a continuació, en les quals es varen tractar assumptes relacionats amb l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i es va donar a conèixer la realitat que es viu en països del Sud o problemàtiques associades al desenvolupament d'aquests:

Conferència: «La cara oculta del model agroalimentari actual. Què podem fer? Alternatives anticapitalistes»

Laura Camargo Fernández, professora del Departament de Filologia Espanyola, Moderna i Clàssica, va organitzar la conferència: «La cara oculta del model agroalimentari actual. Què podem fer? Alternatives anticapitalistes», a càrrec d'Esther Vivas, activista social, experta en sobirania alimentària, cooperatives de consum i membre de Revolta Global. Es va analitzar qui controla el sistema de producció, distribució i consum dels aliments, el monopoli que exerceix la indústria agroalimentària i les alternatives que es plantegen des de la sobirania alimentària, el món pagès combatiu i els circuits curts de comercialització.

La conferència va tenir lloc el divendres 28 d'octubre de 2011 a les 12 hores a l'Aula de Graus de l'edifici Ramon Llull.

Conferència i projecció del documental *Ca meva*

Laura Camargo Fernández, professora del Departament de Filologia Espanyola Moderna i Clàssica, com a membre de Taula per Palestina, va promoure la realització de la conferència i projecció del documental *Ca meva*, a càrrec de Sergio Yahni, ciutadà israelià, periodista i codirector del Centre d'Informació Alternativa de Jerusalem; i Rana, ciutadana palestina, resident a Cisjordània i màster en Polítiques de la Pau per la Universitat de Barcelona.

 Ambdós conferenciants varen tractar amb detall alguns dels temes plantejats en el documental *Ca meva*, com la ciutadania a Jerusalem i les polítiques de

demolició d'habitatges, de segregació i d'ocupació que desenvolupa Israel en els territoris palestins.

La conferència i la projecció del documental varen tenir lloc el dimecres dia 28 de març a les 17 hores, a l'aula 14 de l'edifici Ramon Llull.

Xerrada «Dones nicaragüenques, propietàries de les seves terres, propietàries de les seves vides»

Intermón Oxfam, amb la col·laboració del grup de recerca de Desigualtat, Gènere i Polítiques Públiques, l'Observatori Social de les Illes Balears i el Govern de les Illes Balears, va organitzar la xerrada «Dones nicaragüenques, propietàries de les seves terres, propietàries de les seves vides».

La xerrada, a càrrec de la senyora Eva Pineda, responsable de Gènere de la Cooperativa Aldea Global de Nicaragua, es va desenvolupar en el marc del projecte d'Intermón Oxfam que pretén fomentar l'apoderament de les dones en el medi rural nicaragüenc en termes de control sobre els seus mitjans de vida.

Va tenir lloc el dimecres dia 9 de maig de 2012 a les 10.30 hores a l'Aula de Graus de l'edifici Ramon Llull i la presentació va anar a càrrec de Maria Antònia Carbonero, professora del Departament de Filosofia i Treball Social i directora de l'Observatori Social de les Illes Balears.

Exposició Àfrica, anem al gra!

La Creu Roja, a través de l'OCDS, va posar a disposició de la comunitat universitària la seva exposició *Àfrica, anem al gra!*, que gira entorn de la seguretat alimentària a l'Àfrica, una situació de gran inestabilitat que s'ha vist molt agreujada durant els darrers mesos, a causa, no només d'una de les més grans sequeres de les darreres dècades, sinó també de la pujada dels preus dels aliments, dins un context de crisi econòmica global. Situacions que han generat conseqüències molt greus de desnutrició entre la població més vulnerable.

L'exposició va seguir l'itinerari següent:

- Edifici Ramon Llull: del 19 de setembre al 7 d'octubre de 2011.
- Edifici Guillem Cifre de Colonya: del 10 d'octubre al 28 d'octubre de 2011.
- Edifici Gaspar Melchor de Jovellanos: del 31 d'octubre al 15 de novembre de 2011.

Exposició *L'aigua, molt més que un recurs, és part del que som*

Enginyeria sense Fronteres Illes Balears, a través de l'OCDS, va posar a disposició de la comunitat universitària l'exposició *L'aigua, molt més que un recurs, és part del que som*, elaborada per Enginyeria sense Fronteres Illes Balears, Illes Solidàries amb el Sud, Centre d'Estudis Rurals i

d'Agricultura Internacional, Veterinaris sense Fronteres, Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa, OIKOS, Nou Sud i Voluntaris de Mallorca, amb el suport del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació i de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, en el marc de la **campanya H₂O, Recursos Didàctics i Formatius sobre l'Aigua al Planeta Terra**.

L'exposició presenta un recorregut per les realitats de Colòmbia, el Salvador, Palestina, el Marroc, l'Amazònia i el Perú, partint de les Illes Balears, que ens permet conèixer les causes de la manca d'accés a l'aigua potable en el món i fer propostes d'actuació per garantir el dret a l'aigua, declarat com a dret humà bàsic per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 2010.

L'exposició va seguir l'itinerari següent:

- Edifici Ramon Llull: del 30 de gener al 10 de febrer de 2012.
- Edifici Gaspar Melchor de Jovellanos: del 13 al 24 de febrer de 2012.

Exposició *La solidaritat que tu fas possible*

La Direcció General de Cooperació, a través de l'OCDS, va posar a disposició de la comunitat universitària la seva exposició *La solidaritat que tu fas possible*, que és un recull dels projectes de cooperació al desenvolupament finançats pel Govern de les Illes Balears.

L'exposició va seguir l'itinerari següent:

- Edifici Ramon Llull: del 7 al 16 de maig.
- Edifici Gaspar Melchor de Jovellanos: del 16 de maig a l'1 de juny.
- Edifici Mateu Orfila i Rotger: de l'1 al 15 de juny.

Campanya Dones: la Força del Canvi a l'Índia

La Fundació Vicente Ferrer, a través de l'OCDS, va organitzar diverses activitats dirigides majoritàriament a la comunitat universitària entorn de la seva campanya Dones: la Força del Canvi a l'Índia, la qual inclou una exposició centrada en la tasca de l'organització a través de la mirada de set dones de l'Índia rural.

Les activitats que es varen organitzar varen ser:

- **Taula rodona: «Dones: La força del canvi», al programa d'IB3 Ràdio El crepuscle encén estels.** 17 de maig.

Hi varen participar: Pere Estelrich, moderador i director del programa. Aina Vila, empresària mallorquina, Illa Verda, projectes de jardineria. Esperança Bosch, directora de l'Oficina per a la Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes de la Universitat de les Illes Balears. Ruth Escribano, coordinadora de l'Oficina de Cooperació per al Desenvolupament i Solidaritat de la Universitat de les Illes Balears. Mariana Juan Gallego, Associació de la Dona del Món Rural a Mallorca. Sheeba Baddi, treballadora de la Fundació Vicente Ferrer a l'Índia. Isabel Pizà, delegada de la Fundació Vicente Ferrer a les Balears.

- **Visita guiada de l'exposició** a càrrec de Sheeba Baddi, treballadora de la Fundació Vicente Ferrer a l'Índia, dirigida a membres de la comunitat universitària de la UIB. 18 de maig.
- **Projecció de la pel·lícula *Agua***, de Deepa Mehta, per a membres de la comunitat universitària de la UIB, que va tenir lloc el 22 de maig a l'aula 9 de Sa Riera i per videoconferència a les seues universitàries.

Per fer possible aquesta campanya, la FVF va cercar la col·laboració de persones voluntàries a través de l'OCDS.

Berenar solidari de l'ABDEM

Persones voluntàries de l'ABDEM, Associació Balear d'Esclerosi Múltiple, varen posar a disposició de la comunitat universitària un ampli assortiment de pastissos, entrepans, etc., a un preu molt ajustat.

Els beneficis recaptats es varen destinar a l'ABDEM.

El berenar va tenir lloc el dimecres 9 de maig de 10.30 a les 16 hores a l'edifici Ramon Llull.

Conferència «Conflictes de justícia ambiental i deute ecològic. Projectes des del Sud global»

Entrepobles i el Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB), juntament amb el grup d'investigació sobre Sostenibilitat i Territori (GIST), organitzaren la conferència d'Yvonne Ramos, membre d'Acción Ecológica de l'Equador, «Conflictes de justícia ambiental i deute ecològic. Propostes des del Sud global». Aquesta conferència s'emmarca dins l'execució del projecte de CUD i va tenir lloc el dia 4 de juny de 2012, a la Sala de Graus de l'edifici Guillem Cifre de Colonya del campus de la UIB.

La conferenciant Yvonne Ramos havia participat el cap de setmana anterior a les jornades internacionals Economia Verda, Futur Negre a Barcelona (2 i 3 de juny), de l'Aliança per una Alternativa Ecològica, Social i Urgent al Capitalisme, en les quals es discutí sobre la crisi global i sobre el concepte d'economia verda que es promou a la Cimera de la Terra, Rio+20, anomenada oficialment Conferència de les Nacions Unides sobre el Desenvolupament Sostenible, que se celebraria del 20 al 22 de juny de 2012 a Rio de Janeiro, Brasil.

3. Projectes de cooperació universitària al desenvolupament de la UIB

3.1. VIII Convocatòria d'ajuts per a projectes de cooperació universitària al desenvolupament

Aquesta convocatòria té com a objectiu donar suport a projectes de cooperació universitària al desenvolupament elaborats per equips de la comunitat universitària en què es desenvolupin:

- Projectes de formació, d'intercanvi de coneixements i de capacitació dels recursos humans: formació de formadors/es, professionals i poblacions locals.
- Projectes de foment i assessorament en l'elaboració de plans de desenvolupament en qualsevol àrea temàtica.
- Projectes de diagnòstic de les necessitats i/o d'investigació aplicada o associada a accions de cooperació al desenvolupament amb la finalitat d'obtenir impactes positius, concrets i directes.

Entre el dia 1 i el 30 de juny de 2011 va romandre obert el període de presentació de sol·licituds per a la VIII Convocatòria d'ajuts per a projectes de cooperació universitària al desenvolupament 2011, en la qual es presentaren un total de divuit (18) sol·licituds dins el termini establert, amb un import total sol·licitat de 290.309,13 euros.

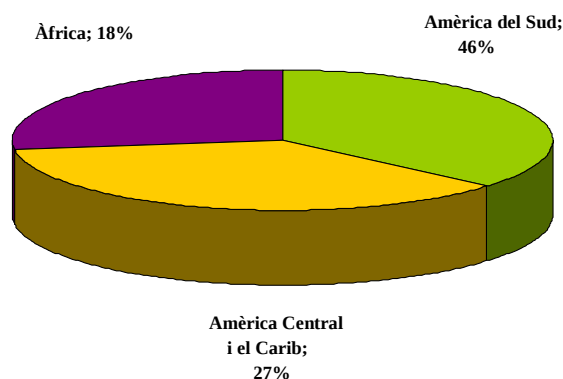
D'aquestes sol·licituds es finançaren 11 projectes, per un import total a càrrec de la present convocatòria de 135.805 euros. Els projectes finançats s'iniciaren dins l'any 2011 i s'executaren fins al 15 de novembre de 2012, d'acord amb la pròrroga acordada amb el Govern de les Illes Balears.

A la següent taula apareixen els títols dels projectes finançats, les persones responsables i els ajuts concedits:

	Responsable	Projecte	Ajut concedit
1	Cristina Moreno Mulet Departament d'Infermeria i Fisioteràpia	Valoració i detecció de necessitats en salut: desenvolupament de competències en metodologia de recerca quantitativa i qualitativa per a docents i professionals sanitaris de Tarija, BOLÍVIA.	8.200 euros
2	Jesús Salinas Ibáñez Departament de Psicologia Aplicada i Psicologia de l'Educació	Accions de desenvolupament comunitari per a la societat de la informació i el coneixement en la comunitat aimara de l'altiplà bolivià, BOLÍVIA.	15.200 euros
3	Avel·lí Blasco Esteve Departament de Dret Públic	La descentralització administrativa i el desenvolupament endogen local, CUBA.	8.460 euros
4	Jesús M. González Pérez Departament de Ciències de la Terra	Les «noves» ciutats del turisme al Carib. Canvis urbans i models de desenvolupament residencial per a la població treballadora del turisme (Varadero / Bávaro - Punta Cana), CUBA / REPÚBLICA DOMINICANA.	14.200 euros
5	Antoni Aguiló Pons Departament d'Infermeria i	Sobirania i seguretat alimentària com a eix de desenvolupament: la provisió de proteïnes	15.740 euros

	Fisioteràpia	d'origen animal a partir de la cria porcina a les comunitats del cantó de Guaranda, EQUADOR.	
6	Elisa Bosch Donate Departament d'Infermeria i Fisioteràpia	Enfortiment de la Unitat Formativoassistencial de Fisioteràpia al Dangme East District Hospital, GHANA.	7.160 euros
7	Manuel Calvo Trias Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts	Patrimoni arqueològic, turisme i comunitats locals al nord-est de Ghana, GHANA.	12.000 euros
8	Miquel Bennàsar Veny Departament d'Infermeria i Fisioteràpia	Consolidar l'accés als serveis de salut sexual i reproductiva de les dones sense llar a la ciutat d'Eldoret i voltants, KENYA.	15.745 euros
9	Carlos Moreno Gómez Departament d'Infermeria i Fisioteràpia	Anàlisi de necessitats i capacitació de cuidadors/es en atenció integral a joves i nins amb necessitats especials i capacitats diferents a la regió de Somoto, NICARAGUA.	11.900 euros
10	Macià Blázquez Salom Departament de Ciències de la Terra	Formació en Anàlisi del Turisme i el Medi Ambient a Nicaragua, NICARAGUA.	11.900 euros
11	Carlos Juiz García Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica	Detecció automatitzada de reinfestació per <i>Triatoma infestans</i> , PARAGUAI.	15.300 euros
Total:			135.805 euros

Per distribució geogràfica, es pot observar una concentració dels projectes finançats a - Amèrica del Sud i Amèrica Central i el Carib:

En forma de resum, a continuació es descriuen els projectes executats en el marc de la VIII Convocatòria d'ajuts per a projectes de cooperació universitària al desenvolupament - 2011 ordenats per ordre alfabètic segons el país on s'han desenvolupat.

BOLÍVIA

Valoració i detecció de necessitats en salut: desenvolupament de competències en metodologia de recerca quantitativa i qualitativa per a docents i professionals sanitaris de Tarija

Responsable: Cristina Moreno, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.

Equip: Margalida Miró, Andreu Bover, Concepció Zaforteza, Rosa Miró i Martina Rotger, de la UIB; i Miriam Vargas de la Universitat Autònoma Juan Misael Saracho i Ruth Sonia Crespo de l'ONG Esperanza Bolivia.

Contrapart: Facultat de Ciències de la Salut de la Universitat Autònoma Juan Misael Saracho.

Ubicació: Tarija, Bolívia.

Objectius:

Millorar les competències en metodologia de recerca quantitativa i qualitativa del professorat i professionals de Tarija per a la valoració i el diagnòstic de necessitats de salut en la població de Tarija.

Els objectius específics que es plantejaren varen ser els següents:

- Realitzar una recerca bibliogràfica a les principals bases de dades.
- Desenvolupar competències en metodologia qualitativa i quantitativa per a l'anàlisi de necessitats de salut i el disseny de projecte d'investigació en salut.

Quantitat assignada: 8.200 euros, a càrrec de la partida per a CUD del pressupost de la UIB.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Creació i activació d'una plataforma virtual educativa, amb la col·laboració de Campus Extens de la UIB, per a l'organització, el seguiment i la posterior avaluació dels cursos prevists.
- Preparació i adaptació de la documentació dels cursos de metodologia qualitativa per a la plataforma virtual i accés a l'alumnat de Tarija.
- Realització d'un curs presencial a Tarija sobre metodologia qualitativa, com a eina metodològica per generar coneixements contextualitzats que donin suport a la creació de noves pràctiques que responguin a les necessitats de salut de la població local.

El projecte executat va permetre la participació en la formació de professorat de la Facultat de Ciències de la Salut de la Universitat Autònoma Juan Misael Saracho, professionals sanitaris de Tarija i professionals de l'ONGD Esperanza Bolivia; i la seva aplicació a la tasca quotidiana de les entitats implicades a partir del treball de casos durant el mateix curs. La intervenció realitzada ha permès que l'ONG Esperanza Bolivia implantàs dos dels projectes treballats com a casos pràctics als cursos de metodologia qualitativa, entre els quals un en el qual es pretén entendre les raons que influeixen en la presa de decisions i la demanda del diagnòstic oportú dels \ de les caps de família que han tingut algun familiar amb febre els últims 6 mesos.

Accions de desenvolupament comunitari per a la societat de la informació i el coneixement en la comunitat aimara de l'altiplà bolivià

Responsable: Jesús Salinas, professor del Departament de Psicologia Aplicada i Psicologia de l'Educació.

Equip: Adolfin Pérez, Santos Urbina, Francesca Negre, Bárbara de Benito, Juan Moreno i Antònia Darder, de la UIB; i Lidia Limachi, Marcelina Condori, Francisco Flores, Paulino Quito, Ascencio Mamani, Absalón Álvaro, Teófilo Serrano i Yolanda Chambi, de les Unidades Académicas Campesinas.

Contrapart: Unidades Académicas Campesinas (UAC).

Ubicació: Altiplà bolivià, Bolívia.

Objectius:

Disseny, organització i posada en marxa de serveis educatius, des de la perspectiva de la inclusió digital, per a comunitats rurals d'ètnia aimara, per contribuir a integrar esforços de distintes institucions, conscients que l'accés a una educació de qualitat en tots els nivells i a la formació superior constitueix una de les vies de desenvolupament d'aquestes comunitats.

Els objectius específics que es plantejaren són els següents:

- Oferir a grups minoritaris i comunitats aïllades i/o en situació de pobresa, oportunitats de comunicació i integració socioeconòmica i de formació.
- Oferir i promoure la capacitat de les persones responsables del projecte per a la dinamització de les comunitats.
- Explorar fórmules innovadores per a l'accés comunitari a les TIC que permetin optimitzar la convergència de tecnologia i serveis de formació i desenvolupament local i regional, d'acord amb les característiques culturals pròpies de cada comunitat.
- Possibilitar més oportunitats a ciutadans/es a través d'un sistema modern i adequat d'educació a distància i integrat en la xarxa.
- Incorporar els nins/es i joves de les comunitats rurals del municipi de Pucarani en l'educació contínua per a la promoció de la salut, la prevenció de malalties i la cura del medi ambient a través de les TIC.

Quantitat assignada: 15.200 euros, a càrrec de la partida per a CUD del pressupost de la UIB.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Constitució de centres de formació i informació especialitzats en temàtiques de desenvolupament regional.
- Desenvolupament de capacitats per a la interconnexió de localitats amb cert grau d'aïllament.
- Capacitació dels / de les responsables de les UAC i enfortiment de projectes de desenvolupament local comunitari.
- Accés als cursos universitaris a través de sistemes educatius flexibles i a distància.
- Contribució en la generació de procediments i experiències en l'ús de l'aprenentatge electrònic.

El projecte contribueix a l'enfortiment de les UAC, organització que fa temps que treballa amb la població camperola i aïllada dels nuclis urbans, i és una de les poques institucions instal·lades en el si d'aquestes comunitats, entre les quals ha generat una xarxa d'influència i confiança.

CUBA

La descentralització administrativa i el desenvolupament endogen local

Responsable: Avel·lí Blasco, professor del Departament de Dret Públic.

Equip: Aina Salom, Bartomeu Trias i Joana Socias, de la UIB; i Lissete Pérez, Andry Matilla, Majera Ferrari, Yuri Pérez i Orestes Díaz, de la Facultat de Dret de la Universitat de l'Havana.

Contrapart: Facultat de Dret de la Universitat de l'Havana.

Ubicació: l'Havana, Cuba.

Objectius:

Constituir un grup d'investigació interuniversitari amb vocació de permanència en el temps, que analitzi comparativament la descentralització administrativa com a principi d'organització i funcionament municipal a Cuba i Espanya, per tal d'explorar com aquesta descentralització administrativa, com a principi jurídic bàsic del municipi, pot incidir en les pautes teoricopràctiques del desenvolupament local.

Els objectius específics que es plantejaren varen ser els següents:

- Intercanviar i compartir coneixements i experiències en la matèria.
- Establir vincles acadèmics que permetin consolidar el grup de recerca.
- Aportar idees per al creixent procés de descentralització del poder polític a Cuba, a partir de les experiències dutes a terme a Espanya.

Quantitat assignada: 8.460 euros, en el marc del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Estada de formació i recerca de dues persones de la contrapart a la UIB en la qual es dugueren a terme reunions de treball de l'equip investigador, recerca i adquisició bibliogràfica.
- Realització a l'Havana d'un Seminari interuniversitari sobre els reptes del dret davant el desenvolupament local a Cuba, en el qual es presentaren diferents ponències: els orígens de la tradició municipalista cubana; el municipi a les Constitucions de 1901 i 1940; Constitució i desenvolupament local; la participació ciutadana com a pressupòsit del desenvolupament local, tendències actuals a l'Amèrica Llatina; l'ordenació jurídica del turisme a la localitat; els serveis públics locals i les seves perspectives jurídiques a Cuba; l'autonomia financera municipal; el replantejament del territori a l'espai local; i el funcionament general de les administracions locals, perspectives de l'experiment que es desenvolupa a les províncies d'Artemisa i Mayabeque.

El projecte realitzat ha permès un fructífer intercanvi d'experiències i de coneixements entre el professorat participant en el grup d'investigació interuniversitari constituït. D'aquesta manera, s'ha donat una transferència mútua de coneixement i d'intercanvi entre els dos equips universitaris, cosa que ha contribuït a fer que el professorat cubà de Dret Públic i els jutges assistents al seminari repensin les grans institucions administratives cubanes per millorar-ne l'organització politicoadministrativa i millorar la proximitat de la ciutadania en la presa de decisions.

CUBA – REPÚBLICA DOMINICANA

Les «noves» ciutats del turisme al Carib. Canvis urbans i models de desenvolupament residencial per a la població treballadora del turisme (Varadero / Bávaro - Punta Cana)

Responsable: Jesús M. González, professor del Departament de Ciències de la Terra.

Equip: Antoni A. Artigues, Margarita Novo, Ismael Irigoy, Onofre Rullan i Sònia Vives, de la UIB; Eduardo Salinas, Ricardo Remond, Maite Echarri, Pedro Acevedo, Roberto González, Jurguet Urra i Yanira Arias, de la Universitat de l'Havana; i Yolanda León, de l'Institut Tecnològic de Santo Domingo.

Contrapart: Universitat de l'Havana i Institut Tecnològic de Santo Domingo (INTEC).

Ubicació: l'Havana i Varadero, Cuba; i Santo Domingo i Bávaro, República Dominicana.

Entitats col·laboradores: Universitat de Màlaga i Universitat de Toronto.

Objectius:

Estudiar les transformacions urbanes dels assentaments que serveixen de residència per a la població treballadora del turisme en relació amb Varadero i Bávaro - Punta Cana, amb la finalitat d'establir models i proposar accions de cohesió social i territorial que, en definitiva, redundin

Cap Cana (República Dominicana)

El Hoyo de Frijoles (República Dominicana)

en una millora de la qualitat de vida de la població més desfavorida resident en aquestes «noves» ciutats del turisme.

Els objectius específics que es plantejaren varen ser els següents:

- Investigar i avaluar els desenvolupaments residencials en forma d'assentaments regulars i irregulars i els canvis en l'estructura urbana vinculats a la construcció d'enclavaments turístics a Varadero i Bávaro - Punta Cana.
- Realitzar estudis comparatius sobre desenvolupament turístic i transformacions de la ciutat respecte als dos enclavaments a estudiar.
- Contribuir a la formació de personal docent, estudiants i tècnics de les administracions en les matèries de planificació urbanoterritorial i planificació turística.
- Creació d'un equip d'investigació interuniversitari entre professorat de tres països distints dirigit a l'estudi dels impactes del turisme i els estudis urbans.

Quantitat assignada: 14.200 euros, a càrrec de la partida per a CUD del pressupost de la UIB.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Treball de camp i recollida d'informació a Varadero, Bávaro i Punta Cana, realitzant un reconeixement territorial del *hinterland* urbà i residencial, així com la seva georeferenciació.
- Realització del Seminari Taller Internacional «Destinos turísticos: desafíos de gestión en el siglo XXI», celebrat a la Facultat de Geografia de la Universitat de l'Havana; i a l'Escola d'Arquitectura de la Pontifícia Universitat Catòlica Madre y Maestra de Santo Domingo.
- Redacció i publicació del llibre comparatiu sobre els principals resultats de l'anàlisi comparativa entre Varadero i Bávaro - Punta Cana.

El projecte ha contribuït a la consolidació del grup de recerca internacional, cada vegada més ampli i divers, tant en nombre de persones com en procedència i que treballa sobre un dels impactes del turisme menys investigats en el món científic i de la cooperació al desenvolupament. Com a resultat del treball, previsiblement es col·laborarà en la redacció del Pla director de Bávaro i s'exposarà la investigació duta a terme a la Universitat Iberoamericana, cosa que permetrà visibilitzar amb més mesura i denunciar les injustícies socials i la gravetat de la segregació residencial existent en el pol turístic de Bávaro – Punta Cana.

EQUADOR

Sobirania i seguretat alimentària com a eix de desenvolupament: la provisió de proteïnes d'origen animal a partir de la cria porcina a les comunitats del cantó de Guaranda

Responsable: Antoni Aguiló, professor del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.

Equip: Carlos Moreno, Miquel Bennàsar i Pere Tauler, de la UIB; i Joscelito Solano, Araceli Lucio, Franco Cordero, Estefania Lema i Abigail García, de la Universitat Estatal de Bolívar.

Contrapart: Universitat Estatal de Bolívar.

Ubicació: cantó de Guaranda (província de Bolívar), Equador.

Objectius:

Implementar un model de sobirania i seguretat alimentària com a eix de desenvolupament a les comunitats del cantó de Guaranda.

Els objectius específics que es plantejaren varen ser els següents:

- Identificar les males praxis i la prevalença d'infestació en animals i humans.
- Capacitar els líders comunitari/àries i agents de salut.
- Sensibilitzar les comunitats dels hàbits higiènics i del consum de proteïna d'origen animal.
- Avaluar l'impacte de la implementació del model i divulgar-lo.

Quantitat assignada: 15.740 euros, en el marc del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Diagnòstic de la situació, amb identificació i contacte amb les comunitats, preparació de les enquestes, entrevistes a líders comunitaris, observació de la praxi, realització de les enquestes i anàlisi de laboratori amb animals i humans.
- Formació de formadors, preparant material docent i dossier de formació pertinent i adaptat a les necessitats, aplicació del sistema DAFO i realització de tallers i sortides de camp.
- Realització de xerrades de sensibilització per tal d'establir i aplicar pràctiques de bioseguretat, confeccionant material de sensibilització i elaborant una cartilla divulgativa.
- Realització de tallers a la Facultat de Ciències Animals de la Universitat Estatal de Bolívar, al cantó de Guaranda, al cantó de Salinas i de Julio Moreno; sobre la zoonosi com a problema de salut, la higiene alimentària i la salut, així com la importància del laboratori en el diagnòstic de la cisticercosi.
- Dotació d'equipament de laboratori per dur a terme les accions previstes al projecte.

El projecte ha permès disposar d'un diagnòstic parasitari per conèixer la realitat i la prevalença de la presència de cisticercosi; constatar les males praxis higièniques relacionades amb la manipulació d'aliments, en aquest cas de la carn d'origen porcí; i aportar una eina que permet crear estratègies per millorar les situacions mitjançant accions integrades.

A partir d'aquest diagnòstic i de la formació duta a terme s'ha generat consciència sobre la importància de la higiene alimentària, s'ha dotat d'eines per controlar zoonosis, disminuir la prevalença d'infestacions, augmentar l'apoderament de les famílies i capacitar els líders comunitaris.

GHANA

Enfortiment de la Unitat Formativoassistencial de Fisioteràpia al Dangme East District Hospital

Responsable: Elisa Bosch, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.

Equip: Iosune Salinas i Immaculada Riquelme, de la UIB; i Philip Narh, Adolf Antwi, Martin Yao, Philip Afeti, Bernard Agyemang i Mathew Narchiah, del Dangme East District Hospital.

Contrapart: Dangme East District Hospital.

Ubicació: Districte Est, Ghana.

Entitat col·laboradora: ONGD Mediterranea.

Objectius: Conèixer les necessitats formatives, d'organització i tècniques de la Unitat de Fisioteràpia del Dangme East District Hospital, Ada-Ghana.

Els objectius específics que es plantejaren varen ser els següents:

- Conèixer les necessitats de la Unitat de Fisioteràpia del Dangme Hospital i dels Centres de Salut Bàsics de la zona. Així com formar i assessorar l'equip directiu i administrador del centre i formar el personal sanitari de l'hospital en mobilitzacions i transferències dels malalts.
- Conèixer els Centres de Salut Bàsics de la zona per poder determinar accions de formació i sensibilització del personal i promotors de salut (en detecció i cures a persones discapacitades).
- Conèixer l'equip de fisioterapeutes de la contrapart i definir les necessitats formatives que tenen, i alhora que assessorar-los en tècniques d'electroteràpia.
- Difondre i sensibilitzar a través de la programació de la radioteràpia la fisioteràpia i les seves actuacions.

Quantitat assignada: 7.160 euros, en el marc del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Preparació de material docent i formatiu per als tallers formatius.
- Reunions de contacte amb administració pública local i central, amb col·lectius de l'àmbit d'intervenció del sistema sanitari local i amb la Universitat de Ghana.
- Seguiment del treball realitzat a la Unitat de Fisioteràpia del Dangme Hospital.
- Realització d'un taller d'electroteràpia i seguiment dels casos que porta el personal de la Unitat de Fisioteràpia del Dangme Hospital.
- Dotació d'equipament per a la Unitat de Fisioteràpia del Dangme Hospital.

El projecte ha contribuït, no tan sols a tenir un coneixement de les necessitats formatives, d'organització i tècniques de la Unitat de Fisioteràpia del Dangme East District Hospital, sinó de les necessitats de tot un gremi, el de fisioterapeutes, de Ghana. La intervenció realitzada permetrà, en el futur, plantejar una formació adequada a les necessitats i demandes del sistema sanitari de Ghana, en relació amb la fisioteràpia.

El projecte ha permès establir contacte i transmetre la voluntat de contribuir a la formació dels / de les fisioterapeutes de Ghana al Ministeri de Salut i la Universitat de Ghana. D'igual manera, s'ha pogut desenvolupar unes primeres accions formatives en forma de tallers i proporcionar equipament tècnic per a la unitat de fisioteràpia.

Patrimoni arqueològic, turisme i comunitats locals al nord-est de Ghana

Responsable: Manuel Calvo, professor del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts.

Equip: Jaume Garcia, David Javaloyas, Daniel Alberó, Simó Gornés, Joan Fornés, Magdalena Sastre, Carolina Caballero, Emmanuelle Gloaguen i Maria Calderón, de la UIB; i Kodzo Gavua, de la Universitat de Ghana.

Contrapart: Universitat de Ghana.

Ubicació: Districte de Bunkunpurugu, Ghana.

Objectius:

Potenciació del patrimoni arqueològic i etnogràfic del nord de Ghana i capacitació de la població local per a la seva correcta gestió i difusió com a recurs turístic.

Els objectius específics que es plantejaren varen ser els següents:

- Formació de la població universitària i no universitària en gestió i difusió del patrimoni arqueològic i del patrimoni etnogràfic tangible i intangible.
- Valoració del patrimoni arqueològic i etnogràfic per part de la població de Binde.
- Potenciació del patrimoni arqueològic i etnogràfic com a recurs turístic.
- Valoració del patrimoni tangible i intangible de la població, prestant especial atenció al vertader paper com a aglutinador social de la dona i a la riquesa cultural de la població.

Quantitat assignada: 12.000 euros, en el marc del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Potenciació, estudi i valoració del patrimoni arqueològic de la zona, estudiant els materials arqueològics recuperats, alhora que es generaven recursos per a la població universitària encaminats a millorar-ne les sortides professionals.
- Recuperació del patrimoni etnogràfic de la zona, estudiant-ne els materials etnogràfics, alhora que es generaven recursos.
- Realització de xerrades a grups d'adults sobre el paper del patrimoni com a eix per fomentar el turisme, alhora que es realitzaren sessions multimèdia de difusió del patrimoni cultural local, destacant la importància del paper de la dona en la transmissió i conservació del patrimoni tangible i intangible.
- Realització de tallers a les escoles locals de Binde sobre el patrimoni etnogràfic i arqueològic de la zona.

El projecte ha permès augmentar el catàleg patrimonial del nord de Ghana i la generació d'un àmbit d'intercanvi d'experiències i opinions entre professionals del sector, així com una clara potenciació de la valoració del patrimoni cultural de la zona i la generació d'una base per al desenvolupament d'activitats turístiques vehiculades des del museu de Bolgatanga, alhora que s'ha contribuït a canviar certes pautes culturals en relació amb una nova visibilització de la dona i la seva incorporació a tasques no tradicionals.

KENYA

Consolidar l'accés als serveis de salut sexual i reproductiva de les dones sense llar a la ciutat d'Eldoret i voltants

Responsable: Miquel Bennàsar, professor del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.

Equip: Berta Artigas, Esperança Ponsell, Immaculada Gómez i Carmen Alfaro, de la UIB; i Isabella Mbai, Evelyn Rotich i Irene Marete, de la Universitat Moi.

Contrapart: Universitat Moi.

Ubicació: Eldoret, Kenya.

Objectius:

Facilitar l'accés als serveis de salut sexual i reproductiva de les dones sense llar de la ciutat d'Eldoret i voltants.

Els objectius específics que es plantejaren varen ser els següents:

- Identificar les diferències entre dos models de reinserció de les dones i nins que viuen al carrer (famílies estructurades vs. institució/centre).
- Donar suport i estudiar la viabilitat de serveis específics d'atenció en salut per a població vulnerable. Integració social de les dones i els nins que viuen al carrer.
- Avaluar la intervenció i difondre els resultats de l'experiència.

Quantitat assignada: 15.745 euros, en el marc del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Proporció de serveis de rehabilitació i reinserció a les dones i nins i nines sense sostre.
- Proporció de serveis de salut reproductiva a les dones sense llar amb col·laboració de l'Hospital Universitari de la Moi.
- Realització de campanyes d'educació i promoció de la salut per promocionar un canvi de comportament i assessorament a les dones que viuen al carrer.
- Realització de tallers d'habilitats, educació per a la salut, tècniques grupals, entre d'altres.
- Col·laboració amb les revisions sanitàries del col·lectiu atès.
- Visites a diferents professionals i responsables de les administracions locals, serveis sanitaris i universitat local.

El projecte ha permès consolidar un interès i un compromís per part de les institucions polítiques municipals d'Eldoret amb el col·lectiu en situació d'exclusió social i vulnerable amb el qual es treballava des d'anys enrere.

La intervenció ha servit de model per posar en pràctica noves estratègies dirigides al col·lectiu beneficiari, des d'un enfocament interdisciplinari. D'aquesta manera s'ha pogut contribuir a reduir les barreres d'accés als serveis socials i de salut maternoinfantil de les dones i nins/es que viuen al carrer.

NICARAGUA

Anàlisi de necessitats i capacitació de cuidadors/es en atenció integral a joves i nins amb necessitats especials i capacitats diferents a la regió de Somoto

Responsable: Carlos Moreno, professor del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.

Equip: Antoni Aguiló, Elisa Bosch, Iosune Salinas i Immaculada Riquelme, de la UIB; i Francisco Vargas, Douglas Narváez i Helen Gómez, del Centro Universitario Regional de Somoto.

Contrapart: Centro Universitario Regional de Somoto, de la Universitat Autònoma de Nicaragua (UNAN Somoto).

Ubicació: Somoto, Nicaragua.

Objectius:

Analitzar les necessitats de capacitació en fisioteràpia i capacitar cuidadors/es en l'atenció integral a joves i infants amb necessitats especials i capacitats diferents a la regió de Somoto-Telpaneca.

Els objectius específics que es plantejaren varen ser els següents:

- Anàlisi de necessitats en fisioteràpia i possibilitats de capacitació de fisioterapeutes locals.
- Formar el personal del Centre Universitari Regional de Somoto, UNAN-León i personal del centre Pipitos de les ciutats de Somoto i Telpaneca, així com els cuidadors/es i famílies, en el maneig de les activitats de la vida diària i potenciació de les habilitats motrius dels nins i nines amb capacitats diferents.
- Elaboració d'un pla d'acció i continuïtat, a partir de l'anàlisi de necessitats dut a terme, d'activitats orientades a la millora de l'exercici motriu dels nins i nines amb capacitats diferents.
- Analitzar la possibilitat, a través del Centre Universitari Regional de Somoto, UNAN-León, d'acordar juntament amb l'associació Pipitos la realització d'estades de pràctiques per a alumnat de fisioteràpia i infermeria de la UIB.

Quantitat assignada: 11.900 euros, en el marc del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Visites als centres i reunions amb els responsables i treballadors/es de les diferents seus de Pipitos a Somoto i Telpaneca.
- Reunions amb la Facultat de Fisioteràpia de la UNAN-Managua, per concretar la possibilitat de realització de pràctiques per part d'alumnat de la UIB.

El projecte ha permès conèixer les necessitats formatives en atenció primerenca i atenció integral de les comunitats de Somoto i Telpaneca, alhora que s'ha pogut concretar la possibilitat que alumnat de fisioteràpia de la UIB pugui realitzar estades de pràctiques a la seu de Pipitos a Somoto, mitjançant un conveni entre ambdues institucions. D'igual manera, ha permès desenvolupar unes primeres accions formatives als pares i mares amb l'aportació de material de consulta elaborat per l'equip de la UIB i proporcionar material per a la continuïtat de la formació.

Formació en Anàlisi del Turisme i el Medi Ambient a Nicaragua

Responsable: Macià Blázquez, professor del Departament de Ciències de la Terra.

Equip: Joan Amer, Ivan Murray, Sònia Vives, Juan Buades i Ernest Cañadas, de la UIB; Mayra Sequeira, Olga Gómez i Flora Acevedo, de la Universitat Autònoma de Nicaragua; Mario Sánchez, del Centre d'Anàlisi Sociocultural de la UCA; María Luisa Babini, de la Xarxa Nicaragüenca per la Democràcia i el Desenvolupament Local; i Ernest Cañada, de l'ONG Alba Sud.

Contrapart: Universitat Autònoma de Nicaragua (UNAN) de Managua.

Ubicació: Managua, Nicaragua

Entitat col·laboradora: Alba Sud.

Objectius:

Enfortir la capacitat d'investigació i formació en anàlisi del turisme i el medi ambient de docents universitaris i de personal de l'Administració pública i d'ONG de Nicaragua, de tal manera que puguin tenir un paper més proactiu en la incidència sobre polítiques públiques en turisme des d'una perspectiva que busqui la consolidació de models turístics més distributius i sostenibles.

Els objectius específics que es plantejaren varen ser els següents:

- Facilitar al públic meta del projecte i el sector acadèmic un marc d'anàlisi global de l'estructura i les dinàmiques del desenvolupament turístic a Nicaragua alternatiu als discursos dominants, acrítics amb els impactes negatius existents.
- Enfortir la formació en anàlisi del turisme i el medi ambient entre el públic meta del projecte.

Quantitat assignada: 11.900 euros, en el marc del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

- Realització del Seminari sobre turisme i desenvolupament a Managua, així com diferents conferències de caràcter divulgatiu entre l'alumnat dels estudis de turisme sostenible.
- Sortides de camp amb professorat, personal investigador i representants dels sectors empresarial i sindical.
- Realització d'un diagnòstic sobre l'estructura i les característiques del turisme a Nicaragua, des d'una perspectiva crítica.

El projecte ha permès promoure la investigació sobre les repercussions territorials, ambientals i socials del desenvolupament turístic a la regió centreamericana i particularment a Nicaragua, mitjançant la realització d'un seminari molt concorregut i que comptà amb l'assistència de professorat, personal investigador i diferents agents socials, entre els quals empresariats, associacions, consultors, sindicats, etc. D'aquesta manera s'han enfortit les capacitats d'investigació i formació en turisme i medi ambient a Nicaragua.

PARAGUAI

Detecció automatitzada de reinfestació per *Triatoma infestans*

Responsable: Carlos Juiz, professor del Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica.

Equip: Ramon Puigjaner i Bartomeu Serra, de la UIB; i Sergio Arnada, Ellen Méndez, Sara Arévalos, Diego Ihara, José Marín, María Elena García, Christian Schaerer, Benjamín Barán i Enrique Dávalos, de la Facultat Politècnica de la Universitat Nacional d'Asunción.

Contrapart: Facultat Politècnica de la Universitat Nacional d'Asunción (UNA).

Ubicació: El Chaco paraguaià, Paraguai.

Objectius:

Dissenyar i desenvolupar un sistema automatitzat per detectar la presència de l'insecte transmissor de la malaltia de Chagas.

Els objectius específics que es plantejaren són els següents:

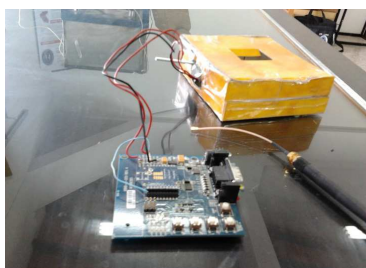
- Dissenyar i desenvolupar una xarxa de sensors sense fils de baix consum per a la detecció de l'insecte *Triatoma infestans*.
- Dissenyar i desenvolupar una xarxa de transport d'informació que permeti traslladar les dades recol·lectades per la xarxa de sensors fins a la zona més propera on es pugui accedir a la xarxa cablada.
- Dissenyar i desenvolupar una xarxa d'alimentació alternativa, basada en energies renovables, per tal d'alimentar tant la xarxa de sensors com la xarxa de transport, atès que no es disposa d'accés a la xarxa elèctrica convencional.
- Dissenyar i desenvolupar una aplicació web per a la presentació de les dades recollides per la xarxa de sensors sense fils que permeti a l'usuari monitorar i gestionar en cada moment l'estat dels sensors.
- Desenvolupar la trampa encebada i realitzar les validacions del prototipus en la detecció d'infestació de l'insecte *Triatoma infestans*.

Quantitat assignada: 15.300 euros, a càrrec de la partida per a CUD del pressupost de la UIB.

Activitats i resultats aconseguits:

En el marc del present projecte es varen dur a terme les activitats següents:

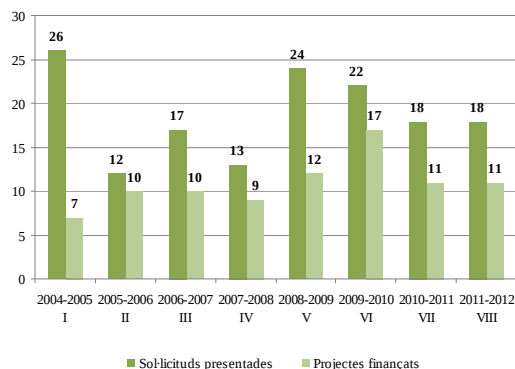
- Estada de recerca a la UIB i formació de dos membres de la contrapart per contribuir al disseny de la caixa prototip inicial de detecció dels insectes i les comunicacions a desenvolupar en el prototip, així com familiaritzar-se amb el software de monitoratge del sistema.
- Formació i entrenament dels enginyers de la UNA que desenvolupen el projecte.
- Suport en la utilització i modificació de la caixa prototip de detecció dels insectes, per obtenir-ne una de més avançada i d'acord amb les necessitats i condicions locals.

de forma autònoma en el futur.

El projecte presentà certes dificultats pròpies dels treballs de desenvolupament i innovació, sobre les quals se cercaren solucions adients que permetran passar de la versió de laboratori a una prova controlada en un entorn obert, proper a les característiques d'utilització final. En tot cas, aquest és un projecte fruit d'altres d'anteriors que persegueix la formació d'una massa crítica d'investigadors/es a la universitat contrapart per funcionar

Al gràfic següent es pot observar l'evolució tant del nombre de sol·licituds presentades en el marc de les diferents convocatòries des del seu inici, l'any 2004, com del nombre de projectes aprovats i finançats en el transcurs de les convocatòries:

Per altra banda, dins el curs acadèmic en qüestió es convocà la IX Convocatòria d'ajuts per a projectes de cooperació universitària al desenvolupament, en la qual el professorat de la UIB i els respectius equips pogueren presentar les seves propostes, entre el 14 de juny i el 12 de juliol de 2012.

Durant la convocatòria el personal tècnic de l'OCDS realitzà tasques de suport i assessorament al professorat responsable dels projectes finançats davant dubtes o incidències en la seva execució; féu el seguiment i la valoració intermèdia dels projectes, mantenint reunions amb els/les responsables; i realitzà les tasques de seguiment de finalització i clausura dels projectes dins els terminis estipulats, així com el tancament i revisió de memòries finals de cadascun dels projectes, fent els informes tècnics corresponents.

3.2. Formació de professorat als municipis de Nicaragua que integren la UCOM, en col·laboració amb la Universitat Nacional Autònoma de Nicaragua, León

Durant el curs acadèmic 2011-12 es va dur a terme la tercera fase del Projecte de formació de professorat als municipis de Nicaragua que integren la UCOM (Telpaneca, Totogalpa, Las Sabanas, San Lucas), en col·laboració amb la Universitat Nacional Autònoma de Nicaragua, León. Aquesta tercera fase pretenia continuar i concloure la formació iniciada durant els cursos acadèmics anteriors, per tal de millorar la qualitat educativa dels quatre municipis del departament de Madriz, a Nicaragua.

D'igual manera que en les fases anteriors del projecte, l'acció va comptar amb la col·laboració de l'entitat local Unidad de Concertación y Cooperación Municipalista (UCOM) i la Universitat Nacional Autònoma de Nicaragua - León (UNAN-León), així com amb la col·laboració del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació (FMSC).

Aquesta tercera fase del projecte es va plantejar amb un doble objectiu. Per una banda, seguir millorant i ampliant els coneixements del professorat de secundària i mestres de primària dels municipis, seguint la modalitat utilitzada en fases anteriors, mitjançant cursos de 30 hores (16 hores presencials i 14 hores no presencials) dirigits a fer adquirir habilitats i sensibilitat per treballar amb metodologies d'educació inclusiva a les aules i aconseguir dominar les TIC en l'àmbit educatiu; i, per l'altra, aprofitar l'estada a Nicaragua per iniciar el procés d'avaluació de les tres fases que varen conformar el projecte.

El treball en xarxa dut a terme pel professorat de la UIB, UNAN-León, FMSC i UCOM requerí, per poder-se posar en marxa i executar, una important tasca d'organització i coordinació que va realitzar l'OCDS. D'aquesta manera, es dugueren a terme diferents reunions per definir el paper de cada una de les institucions implicades i reunions de seguiment de les accions que s'anaven realitzant, i es féu la gestió del pressupost i l'avaluació un cop acabada aquesta tercera fase del projecte.

Per dur a terme els objectius fixats, quatre professors/es del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB (Dolors Forteza, Maria Teresa Adame, Josep Antoni Pérez i Rosa Isabel Rodríguez) es varen desplaçar a Nicaragua de l'11 al 24 de juliol de 2012. Durant aquesta estada es comptà amb el suport de l'alumnat de Pedagogia seleccionat per participar en el programa de Beques de pràctiques en països empobrits, que duia a terme la seva tasca a la mateixa contrapart.

Durant l'estada del professorat de la UIB a Nicaragua es varen dur a terme les activitats previstes amb la UCOM i la UNAN-León, que incloïen reunions d'organització i seguiment del treball de tot l'equip; preparació dels materials didàctics de suport; i la realització dels cursos monogràfics que es dugueren a terme entre el 14 i el 17 de juliol, i la seva posterior avaluació.

Els continguts que es treballaren als cursos monogràfics, dividits en tres blocs temàtics, així com el professorat que els impartí, s'indiquen a continuació:

- **Acció tutorial:** acció tutorial i orientadora, així com la seva planificació; àmbits d'actuació, diferenciant com a destinataris l'alumnat, les famílies i l'equip docent; competències personals i professionals del tutor/a; i tècniques i

instruments per dur a terme l'acció tutorial, que impartiren la professora Teresa Adame, de la UIB, i la professora Esmeralda Mendoza, de la UNAN.

- **Enriquiment intel·lectual:** programes d'enriquiment intel·lectual, estimulació de la creativitat i alumnat amb altres capacitats, que impartiren la professora Rosabel Rodríguez, de la UIB, i el professor Douglas Narváez, de la UNAN.
- **L'atenció a la diversitat de l'alumnat:** principis de l'educació inclusiva, el model competencial per atendre les necessitats de tot l'alumnat i anàlisi de necessitats i utilització del DAFO, que impartiren el professor Josep A. Pérez, de la UIB, i el professor Mynor Gutiérrez, de la UNAN. Dins aquest mateix bloc temàtic es tractaren les estratègies de centre i d'aula per atendre la diversitat, l'alumnat amb discapacitat a l'aula ordinària i el treball cooperatiu a l'aula, que impartiren la professora Dolors Forteza, de la UIB, i el professor Carlos Santamaría, de la UNAN.

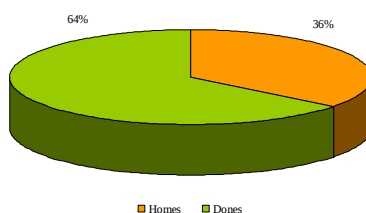

El grup meta del projecte, compost per un total de 203 persones de les diferents municipalitats esmentades, es distribuïren en diferents equips de treball per optimitzar la feina a realitzar. La composició dels grups i el nombre de cada col·lectiu es pot veure a la taula següent:

Grup A: delegats municipals del Ministeri d'Educació i directores de centres educatius	
Delegats municipals del Ministeri d'Educació (4) Associació PRMF (1) Directors de centres de secundària i primària: - Telpaneca (9) - Totogalpa (9) - Las Sabanas (4) - San Lucas (8)	35
Grup B: docents de secundària	
Telpaneca: - Instituto Monseñor Ernesto Gutiérrez Carrión (15) - Instituto Rural de Santo Domingo de Guzmán (6) Las Sabanas: - Padre Rafael María Fabreto (10) San Lucas: - Instituto Rural Marina Corrales (1)	32

Grup C: docents de secundària	
Telpaneca: - Secundaria Rural San Jerónimo (4) San Lucas: - Instituto Cristo Rey (14) Totogalpa: - Instituto Julio César Castillo Ubau (14)	32
Grup D: docents de primària	
Telpaneca: - El Rodeo (3) - Las Flores (1) - Óscar Maradiaga (8) - Escuela Santo Domingo de Guzmán (16) Las Sabanas: - Escuela Primaria Urbana (8)	36
Grup E: docents de primària	
Telpaneca: - Encuentros de Cuje (3) - Nuestra Señora de Guadalupe (8) Las Sabanas: - El Pegador (2) - Miramar (2) - Castillito (3) - Castillo (3) - Oruce (1) - El Edén (1) - Nueva Esperanza (2) San Lucas: - Escuela Cristo Rey (8) - Valle Enoc Ortiz (2)	35
Grup F: docents de primària	
Associació PRMF (2) Totogalpa: - Qda. Grande de Santo Domingo (1) - El Cacao (1) - Cuje (8) - Cayantu (5) - Santo Domingo de Guzmán (5) - Escuela Urbana (9) - Las Trojas (2) - Cerro Grande de San Francisco (1)	34

Les persones beneficiàries directes d'aquesta formació foren majoritàriament dones, tal com es pot veure al gràfic següent:

Per donar suport a les accions formatives i, sobretot, per dur a terme la part no presencial dels cursos, es va continuar treballant a través de la plataforma virtual dissenyada, en la primera fase, per Campus Extens de la UIB expressament per a aquest projecte.

El conjunt de la tasca realitzada ha estat possible gràcies a la participació en el projecte del grup beneficiari des de la seva identificació i formulació, la qual cosa va permetre respondre en tot moment a les necessitats urgents dels col·lectius implicats i de la població beneficiària indirecta (1.200 alumnes d'educació secundària i 2.800 alumnes d'educació primària). D'aquesta manera es preveu generar una nova dinàmica en la qual el professorat faci una presa de decisions raonada sobre els canvis a incorporar en la seva tasca diària, per poder contribuir eficaçment a la millora de l'educació de l'alumnat, així com a la presa de decisions de forma coordinada de tot l'equip docent del centre.

Les valoracions del professorat que assistí a la formació demostraren que els aspectes treballats en el marc del projecte els han permès avançar i millorar en: el treball en equip i la comunicació docent-estudiant-família; l'aplicació d'estratègies metodològiques; la compartició d'experiències; les relacions humanes; el coneixement i implementació de noves dinàmiques; la participació activa en l'aula; l'administració de conflictes dins l'aula; habilitats i destreses; el fet de relacionar l'entorn amb el procés educatiu; la identificació i l'ús de recursos del medi; la seguretat a l'hora de planificar i impartir classes; el lideratge en el procés d'ensenyament-aprenentatge; i la presa de consciència i sensibilitat en l'educació inclusiva.

D'igual manera, la implicació directa de les batllies dels municipis membres de l'UCOM en l'enfortiment del sector educatiu, des del seu rol d'autoritats municipals i prenent consciència que la qualitat de l'educació està íntimament lligada a l'aprenentatge de destreses perquè l'alumnat pugui fer front a l'entorn que l'envolta, ha estat clau des de la primera fase del projecte.

Queda pendent l'acte de clausura oficial, amb el lliurament dels certificats d'aprofitament avalats per la UNAN i la UIB del curs de formació permanent del professorat, a l'alumnat que superà el Curs sobre gestió d'ambients educatius impartit durant les tres fases del present projecte.

4. Educació per al desenvolupament: Voluntariat universitari

4.1. Programa Estades Solidàries

El programa Estades Solidàries s'emmarca en l'àmbit de l'educació per al desenvolupament i ofereix a l'alumnat de la UIB la possibilitat de desenvolupar tasques de voluntariat en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament en països del Sud, en col·laboració amb diferents entitats i ONGD de les Illes Balears i entitats locals dels països de destinació, que actuen com a contraparts i treballen pel desenvolupament de les seves comunitats.

Aquest programa es marca els objectius següents:

- **Conèixer** altres realitats en països del Sud a través de la realització d'activitats de voluntariat en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament.
- **Convivre** amb la població local del país de destinació, aprenent dels seus coneixements, tradició i cultura.
- **Compartir** experiències de la vida quotidiana i la creació de vincles personals i solidaris.

Les entitats de les Illes Balears i les seves respectives contraparts als països del Sud que han col·laborat en aquesta edició foren les següents:

- Ajuda en Acció – Ayuda en Acción Ecuador.
- Alcúdia Solidària – Manitos Creciendo i Centro de Apoyo al Niño y Adolescente (CANAT).
- Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació – Asociación Catalana Nicaragüense de Amistad y Solidaridad (ACNAS).
- Fundació Amazònia – Fundación Amazonia en Bolívia.

La relació de places, perfils de voluntariat i entitats col·laboradores per al programa Estades Solidàries 2012 es detalla a continuació:

Programa: Producció làctia a Intag d'Ajuda en Acció Equador	
Lloc	Província d'Imbabura, Cotacachi – Intag, Equador
Entitat	Ajuda en Acció Equador Acció realitzada en col·laboració amb l'ONGD Ajuda en Acció.
Nre. places	1
Perfils	Preferentment, un/a estudiant amb capacitats per dur a terme tasques administratives i comptables familiaritzat/ada amb el món de la cooperació i/o temes d'interculturalitat.
Durada de l'estada	De 7 a 9 setmanes (juliol-agost 2012) Més un mes de col·laboració amb l'ONGD Ajuda en Acció abans de la partida i un mes després de l'estada.
Tasques per desenvolupar	Suport a tasques com: - Suport administratiu i comptable; fent anàlisis de costs per a la Corporació de Producció Intag Leche (CORPIL) en el marc d'un projecte de foment de l'economia productiva cofinançat per l'Agència de Cooperació Internacional de les Illes Balears (ACIB).

Programa: Formació integral de joves treballadors/es a Piura

Lloc	Región Piura, Perú
Entitat	Manitos Creciendo i Centro de Apoyo al Niño y Adolescente Trabajador (CANAT) Acció realitzada en col·laboració amb l'ONGD Alcúdia Solidària.
Nre. places	2
Perfils	Preferentment, socioeducatiu, de treball social, educació social, infermeria i/o fisioteràpia i/o amb coneixements d'informàtica.
Durada de l'estada	De 7 a 9 setmanes (juliol-agost 2012) Més un mes de col·laboració amb l'entitat Alcúdia Solidària abans i un mes després de l'estada.
Tasques per desenvolupar	Suport a tasques: - Cicle de tallers de salut i higiene en els assentaments humans i a l'associació de VIH de Piura. - Cicle de tallers per capacitar al professorat de l'ONG Manitos Creciendo en l'ús bàsic de l'ordinador perquè el pugui incorporar a les seves tasques. - Col·laborar amb la resta de voluntaris/àries en el desenvolupament de les activitats lúdiques i formatives i tallers a les ludoteques situades als assentaments humans de Piura. - Acompanyament i reforç escolar per a nins/es treballadors/es de Piura.

Programa: Desenvolupament integral del municipi de San Ramón (Nicaragua)

Lloc	Municipi de San Ramón, Nicaragua
Entitat	Asociación Catalana Nicaragüense de Amistad y Solidaridad - ACNAS Acció realitzada en col·laboració amb el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació.
Nre. places	3
Perfils	Socioeducatiu, coneixements de temes de gènere i/o gestió d'entitats.
Durada de l'estada	De 7 a 9 setmanes (juliol-agost 2012) Més un mes de col·laboració amb el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació abans de la partida i un mes després de l'estada.
Tasques per desenvolupar	Suport a tasques com: - Realització d'un diagnòstic de la situació dels col·lectius com a agents de canvi i agents o actors de cooperació locals. - Creació d'espais de coordinació entre col·lectius del municipi de San Ramón per a l'anàlisi participativa i la planificació d'accions conjuntes en el marc del desenvolupament integral del municipi. - Suport al programa de defensa de la dona, per fer el seguiment dels programes de sensibilització i formació sobre la problemàtica de la violència de gènere.

Programa: Voluntariat al Comissionat de Sucre

Lloc	Sucre, Bolívia
Entitat	Fundació Amazònia a Bolívia Acció realitzada en col·laboració amb l'ONGD Fundació Amazònia.
Nre. places	2
Perfils	Preferentment, socioeducatiu i/o amb coneixements d'informàtica i/o comptabilitat.
Durada de l'estada	De 7 a 9 setmanes (juliol-agost 2012) Més un mes de col·laboració amb l'ONGD Fundació Amazònia abans de la partida i un mes després de l'estada.

- Tasques per desenvolupar** Suport a tasques com:
- Assistència a l'equip de voluntaris/àries i ajudants en matèria d'informàtica (Internet, Windows, Word, Excel, etc.) i manteniment bàsic del sistema informàtic del centre d'acollida per a nins/es del carrer.
 - Elaboració i manteniment d'una base de dades dels nins i nines del centre d'acollida, així com la creació, el manteniment i la difusió d'una pàgina web multimèdia per al centre.
 - Promoció del coneixement del centre per a nins/es del carrer entre la població de Sucre.
 - Creació d'un sistema de comptabilitat del centre.
 - Suport a la treballadora social i identificació de problemes socials dels nins i nines del centre.
 - Visites a les famílies a fi de sensibilitzar-les sobre el treball del centre i seguiment en activitats fora del centre (als carrers).
 - Ajuda administrativa i interinstitucional en els temes socials.

La presentació de sol·licituds per participar en l'edició del programa Estades Solidàries del curs 2011-12 va romandre oberta entre el 2 i el 16 de maig de 2012. Durant aquest període de temps es varen rebre un total de 12 sol·licituds d'estudiants de la UIB.

Per participar en aquest programa, l'alumnat seguí un procés de selecció en el qual s'incloïa una entrevista realitzada per part de l'equip de l'àrea de Psicologia Social de la UIB i l'aplicació d'un barem establert i aprovat als efectes. Vistes les sol·licituds presentades i valorada la documentació, la comissió de seguiment del present conveni resolgué, en data 1 de juny de 2012, la concessió de set (7) places a les destinacions que s'indiquen a continuació:

Entitat	País	Alumnat seleccionat i estudis
Alcúdia Solidària, Manitos Creciendo i Centro de Apoyo al Niño y Adolescente Trabajador (CANAT)	Perú (Piura)	- Esperança Lladó Pascual Infermeria - Beatriz Pozuelo Lara Curs d'Especialista Universitari en Cooperació al Desenvolupament
Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació i Asociación Catalana Nicaragüense de Amistad y Solidaridad (ACNAS)	Nicaragua (San Ramón)	- Bartomeu Miralles Mas Educació Social - Elena Castillo Vidal Educació Social - Marta Regis Crespí Estudiant de màster
Fundació Amazònia i Fundació Amazònia Bolívia	Bolívia (Sucre)	- Aligi Molina Suárez Psicologia - Maria Ortiz Frau Dret
	TOTAL:	7

Posteriorment, tres de les persones seleccionades varen renunciar a la plaça atorgada per la impossibilitat de fer front a la diferència de diners amb l'ajut concedit, a causa de l'elevat cost del bitllet d'avió. D'aquesta forma, la relació definitiva de l'alumnat participant quedà com s'indica al quadre:

Entitat	País	Alumnat seleccionat i estudis
Alcúdia Solidària, Manitos Creciendo i Centro de Apoyo al Niño y Adolescente Trabajador (CANAT)	Perú (Piura)	- Esperança Lladó Pascual Infermeria - Beatriz Pozuelo Lara Curs d'Especialista Universitari en Cooperació al Desenvolupament
Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació i Asociación Catalana Nicaragüense de Amistad y Solidaridad (ACNAS)	Nicaragua (San Ramón)	- Bartomeu Miralles Mas Educació Social - Marta Regis Crespí Estudiant de màster
	TOTAL:	4

La dotació econòmica de cada ajut per a desplaçament era equivalent al preu del bitllet fins a un màxim de 850 euros per al conjunt de destinacions. Per altra banda, l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat cobrí les despeses derivades de l'allotjament i manutenció de les persones que participaven en el programa, la coordinació de l'estada i les activitats per part de la contrapart que les acollí, així com les seves assegurances d'assistència en viatge.

L'alumnat participant féu diverses reunions prèvies a la partida amb les respectives entitats d'acollida, per tal de poder preparar la seva participació en cada un dels programes concrets. D'igual manera, les dues alumnes participants al programa Centro de Apoyo al Niño y Adolescente Trabajador (CANAT) de Piura, Perú, reberen una formació prèvia de maneig bàsic sobre gravació per part del Servei de Recursos Audiovisuals per poder editar en tornar un audiovisual sobre el programa Estades Solidàries a partir de les seves experiències personals.

A més a més, durant les seves estades i posteriorment, l'alumnat participant va donar a conèixer la seva experiència a la resta de la comunitat universitària de la UIB, mitjançant la seva participació a través del bloc «Tu hi pintes molt» de l'OCDS.

L'alumnat participant en el programa, una vegada acabada l'estada, va lliurar a l'OCDS una memòria individual en la qual es recolliren les activitats dutes a terme i els aprenentatges realitzats, així com una selecció de fotografies de les experiències viscudes.

4.2. Borsa de Voluntariat Universitari

La Borsa de Voluntariat de la UIB té com a objectiu implicar un ampli ventall de persones joves en activitats de voluntariat. Aquesta borsa de voluntariat manté informades les persones inscrites sobre les ofertes i demandes de voluntariat que es donen a les entitats amb què la UIB té acords, i sobre l'oferta formativa que en aquest àmbit organitza l'OCDS.

Durant el curs 2011-12 la Borsa tingué un total de 1.197 membres inscrits de la comunitat universitària.

Al llarg del curs acadèmic la Borsa de Voluntariat va fer difusió, entre les persones inscrites, de les ofertes de voluntariat de les entitats amb les quals es col·labora, per tal de cobrir les demandes puntuals d'ofertes concretes de voluntariat.

Per altra banda, les diferents ofertes de voluntariat de caire permanent que aquestes mateixes entitats poden tenir foren publicades a la web de l'OCDS.

4.3. Servei de Voluntariat Europeu

El programa Servei de Voluntariat Europeu (SVE) és una iniciativa de la Unió Europea que permet a tots els joves entre 18 i 30 anys dur a terme una activitat de voluntariat en un altre país, en un projecte desenvolupat per una entitat sense ànim de lucre del país receptor. Aquest programa cobreix les despeses de viatge, allotjament, manutenció i de butxaca de les persones participants, mitjançant el programa comunitari Joventut.

El present curs l'OCDS, com a entitat d'enviament en el marc d'aquest programa, ha donat informació i assessorament a alumnat interessat a participar-hi. Al llarg del curs 2011-12, hi va haver quinze persones que varen sol·licitar informació sobre aquest programa i es mostraren interessades a participar-hi.

La tasca de recerca d'una entitat que pugui acollir la persona voluntària correspon a la mateixa persona interessada, ja que és aquesta qui pot prioritzar i triar en funció dels seus interessos, motivacions i preferències tant el país de destinació, l'àmbit d'intervenció, les dates i el període de durada de la seva tasca com altres qüestions d'importància. Aquesta recerca es duu a terme mitjançant una base de dades centralitzada per a tot el programa al nivell europeu, la qual cosa suposa un esforç i constància considerable per part de la persona interessada, ja que la participació del jovent arreu d'Europa és important.

D'entre totes les persones interessades a participar en el programa, Maria Bellver, alumna de Filologia Catalana, contactà amb una entitat d'acollida que seleccionà el seu perfil per participar en les tasques que l'entitat desenvolupa. D'aquesta manera, Maria fou seleccionada per participar en el programa SVE per un període de deu mesos a partir de finals de setembre de 2012 a l'organització Maison des Jeunes et de la Culture Jacques Prévert de Tolosa de Llenguadoc, on dugué a terme tasques de suport al centre juvenil que l'organització gestiona.

4.4. Programa de Voluntariat de les Nacions Unides

Una edició més la UIB va participar, durant l'any 2012, en la xarxa espanyola de voluntariat universitari de les Nacions Unides al voltant dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni. Aquesta xarxa és formada per totes les universitats

de l'Estat espanyol interessades a participar en el programa, sota la coordinació de la Universitat Autònoma de Madrid (UAM). Amb la seva adhesió al programa, l'alumnat de la UIB va poder optar a les places ofertes al nivell estatal, que permetrien a les persones seleccionades desenvolupar les tasques previstes durant un període de sis mesos en organismes de l'estructura de les Nacions Unides o en entitats que col·laboren estretament amb aquestes en programes de cooperació al desenvolupament.

A l'edició duta a terme durant el curs 2011-12 es varen oferir un total de vint-i-cinc (25) places, de les quals vint (20) comptaven amb el finançament de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament (AECID) i estaven obertes al conjunt de les universitats de l'Estat espanyol participants i les altres cinc (5) tenien el finançament aportat per les mateixes universitats interessades i estaven restringides al seu alumnat. Aquest ajut concedit per l'AECID, una vegada fos seleccionat un candidat, es complementaria amb l'aportació de la respectiva universitat d'origen amb una aportació per fer front a les despeses econòmiques dels desplaçaments. En el cas de la UIB, el Consell de Direcció aprovà fer-se càrrec de les despeses de desplaçament de fins a dues places.

Durant el període d'inscripció es varen presentar un total de sis sol·licituds d'alumnes de la UIB per participar en el programa. D'aquestes sol·licituds, i seguint el procediment establert per la UAM i el programa de voluntariat de les Nacions Unides, que estableix la realització d'un procés de preselecció en cadascuna de les universitats participants, s'enviaren tres candidatures d'alumnat de la UIB per optar a la selecció final que realitzarien les contraparts dels països de destinació:

Nom i estudis	Organització, plaça i país
Laura Montoro Adrover Curs d'Especialista Universitari en Cooperació al Desenvolupament	Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), grup temàtic ONUSIDA Equip conjunt VIH Nicaragua
Rubén Royo Sánchez Curs d'Especialista Universitari en Cooperació al Desenvolupament	Organització Mundial de la Salut (OMS) / Organització Panamericana de la Salut (OPS) Control de malalties transmissibles Guatemala
Maria Magdalena Tortella Cifre Curs d'Especialista Universitari en Cooperació al Desenvolupament	Procuraduría para la Defensa de los Derechos Humanos Promoció Drets Humans Nicaragua

D'aquestes candidatures, cap no superà el procés de selecció final, en el qual l'alumnat de la UIB concorregué juntament amb la resta de candidatures d'alumnat d'universitats espanyoles pertanyents a la xarxa i que realitzà cadascuna de les contraparts. D'aquesta manera, cap alumne/a de la UIB no participà finalment en el programa en la present edició.

5. Accions en col·laboració amb altres institucions

5.1. Programes en xarxa:

5.1.1. Col·laboració amb universitats haitianes

Després del terratrèmol que va devastar Haití el mes de gener de 2010, la UIB va participar en la posada en marxa d'algunes accions de col·laboració amb la comunitat haitiana, a través de l'OCDS.

Com a primera mesura, l'OCDS es va posicionar com a òrgan de difusió de la informació dins la comunitat universitària i canalitzador de les diferents iniciatives que hi poguessin sorgir. En aquest sentit, es varen enviar diverses notes informatives i es va mantenir comunicació amb membres de la UIB que varen voler oferir la seva col·laboració.

A més, per descomptat, la UIB, com a membre de la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles (CRUE), es va posar a disposició d'aquesta entitat per contribuir a ajudar, sobretot, en la reconstrucció del sector educatiu d'Haití.

El mes de juliol de 2010, una delegació de la Comissió d'Internacionalització i Cooperació (CICUE) de la CRUE es va desplaçar a Haití per oferir la col·laboració de les universitats espanyoles i identificar les prioritats del sistema d'educació superior haitià. D'aquesta manera, varen poder conèixer sobre el terreny les necessitats dels / de les responsables de l'educació superior del país.

Durant la visita es varen detectar diverses àrees prioritàries de col·laboració, en les quals es va estar treballant durant alguns mesos. Una d'aquestes àrees va ser l'ofertament per part de les universitats espanyoles de beques per a estudiants dels darrers cursos i/o de màsters que no haguessin pogut finalitzar els estudis per la manca d'infraestructures i de mitjans.

La UIB es va adherir a aquesta iniciativa i va posar a disposició dels / de les estudiants universitaris d'Haití dues beques per cursar estudis de màster a la UIB en les àrees d'educació, sanitat, medi ambient, tècniques de construcció, urbanisme, planificació del territori i prevenció i gestió de riscos.

Feta l'avaluació dels candidats i candidates d'acord amb la convocatòria de la CRUE, dos estudiants, Remsly Desravines i Manassé Mersilus, varen ser seleccionats per realitzar el Màster Universitari en Anàlisi, Planificació i Gestió en Àrees Litorals a la UIB durant el curs 2011-12.

Atès que la decisió de la selecció dels candidats es va comunicar pocs mesos abans de començar el curs 2011-12, curs en què s'havia de dur a terme l'estada, l'OCDS, en consens amb els estudiants seleccionats, va decidir posposar l'estada a la UIB per al curs 2012-13, per al qual està prevista.

Durant el curs 2011-12 es varen realitzar tots el tràmits necessaris perquè els dos estudiants seleccionats poguessin cursar el Màster Universitari en Anàlisi, Planificació i

Gestió en Àrees Litorals a la UIB durant el curs 2012-13, des de la preparació i enviament als estudiants de tota la documentació necessària per sol·licitar el visat davant la secció consular de l'ambaixada espanyola a Puerto Príncipe, fins al contacte directe amb aquesta entitat per realitzar correctament tots els tràmits, contacte amb la resta d'universitats espanyoles participants en el programa per compartir experiències i informació d'utilitat, contacte amb els estudiants per coordinar totes les gestions, contractació de l'assegurança mèdica que els ha de cobrir durant l'estada, reserva dels bitllets d'avió i altres consultes internes per poder fer efectiu el pagament de la beca un cop s'incorporin a la UIB.

La secció consular de l'ambaixada espanyola a Puerto Príncipe fou la responsable de valorar les sol·licituds presentades en el marc d'aquesta iniciativa de la CRUE i els coneixements de llengua castellana per poder garantir l'aprofitament de les estades formatives a l'Estat espanyol. De les dues candidatures per a les beques ofertes a la UIB, l'alumne Manassé Mersilus no complí els coneixements d'idioma exigits, per la qual cosa no hi participà. D'aquesta manera, només es va tramitar la beca per al màster esmentat a l'alumne Remsly Desravines.

5.1.2. Xarxa Vives d'Universitats

La Xarxa Vives és una institució sense ànim de lucre que representa i coordina l'acció de 21 universitats de quatre Estats europeus en ensenyament superior, recerca i cultura de parla catalana. Aquesta xarxa aglutina una comunitat universitària integrada per 500.000 estudiants, 40.000 PDI i 10.000 PAS.

La UIB, com a membre d'aquesta xarxa, participà en anys anteriors al programa Algèria Universitats (PAU), programa de cooperació al desenvolupament que té l'objectiu específic de construir un marc de relacions on s'estructurin diferents accions, línies i col·laboracions entre les 21 universitats de la XVU i les 14 institucions d'educació superior de la Conferència Regional d'Universitats de l'Oest d'Algèria (CRUO).

Dins el curs 2011-12 se celebrà la I Trobada Hispano Algeriana d'Universitats, entre els dies 23 i 24 d'abril. Aquesta trobada s'adreçà a rectors i tècnics d'universitats espanyoles i algerianes, hi participà la Rectora de la UIB, Montserrat Casas, i posà el punt final al PAU, engegat l'any 2007.

Per altra banda a la XVU li fou aprovada una acció preparatòria dins el programa de Cooperació Interuniversitària i Investigació Científica (PCI) el novembre de 2011. Aquesta iniciativa, anomenada «Suport a la consolidació i extensió d'estudis d'enginyeria a la Universitat de Lúrio, Moçambic», fou finançada amb 30.000 euros i hi participa Antoni Cladera, professor del Departament de Física de la UIB.

5.1.3. Grup 9 d'universitats (G9)

El Grup 9 d'universitats és una associació sense ànim de lucre constituïda per les universitats públiques espanyoles que tenen la particularitat de ser les úniques dins les seves comunitats autònomes. En el marc d'aquesta xarxa, l'OCDS participa i col·labora en diferents accions i projectes de CUD.

Com a element a destacar, s'ha de fer especial menció a la creació i constitució del grup de treball de cooperació al desenvolupament del G9, el 12 de març de 2012, en una de les reunions periòdiques de la xarxa, que, en aquesta ocasió, es féu a la UIB. Malgrat que el G9 treballava des de feia temps en diferents projectes de l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i els havia liderat, no va ser fins aquest curs acadèmic que es constituí el grup formalment, per tal de donar continuïtat al treball en xarxa del G9 en països empobrits i impulsar-lo.

Aquest grup de treball és presidit per la vicerectora d'Internacionalització i Cooperació de la UIB, Catalina N. Juaneda, i depèn jeràrquicament de la Comissió Sectorial de Relacions Internacionals del G9.

En el transcurs de la reunió esmentada es conegueren de primera mà els avanços produïts després de la realització del Seminari internacional celebrat el juliol de 2011 a Hawassa (Etiòpia) entre les universitats espanyoles del G9 i les universitats de Hawassa (Etiòpia), Moi (Kenya), Muhimbili (Tanzània) i Makerere (Uganda). Entre els avanços més destacats figura l'intercanvi de bones pràctiques per a la promoció de la salut i dels drets sexuals i reproductius; la identificació de sinergies de treball entre universitats participants i l'elaboració de materials audiovisuals que generaran un valor afegit a la tasca que desenvolupen fins a la data les diferents universitats implicades en les àrees de salut sexual i reproductiva.

D'igual manera, aquest projecte es presentà a la jornada Treball en Xarxa en Cooperació Universitària al Desenvolupament organitzada per l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament de la Universitat del País Basc que es féu el 19 de desembre de 2011,

a l'apartat d'exposició d'experiències. Ruth Escribano, coordinadora de l'OCDS, presentà aquesta iniciativa i la tasca duta a terme juntament amb Jorge Martín, secretari general del G9, i Inmaculada Sánchez, directora de l'Oficina de Cooperació Universitària al Desenvolupament de la Universitat d'Extremadura.

Per altra banda, el G9 convocà el dia 1 de juny de 2012 el II Premi per a tesis doctorals en cooperació per al desenvolupament del Grup 9 d'universitats, destinat a premiar la millor tesi doctoral vinculada amb temes de desenvolupament humà sostenible i cooperació internacional per al desenvolupament defensada entre l'1 de gener de 2011 i 31 de desembre de 2012 en qualsevol de les universitats públiques espanyoles. El període de presentació de sol·licituds acaba el 31 de març de 2013.

5.2. Programa UIB Reutilitza

L'any 2006 la UIB posà en marxa un programa de reutilització d'equipament informàtic. Aquest programa establí els mecanismes formals per a la reutilització de material informàtic de la UIB per tal de fomentar aquesta pràctica dins la mateixa universitat o destinar el material a projectes de cooperació al desenvolupament i a altres iniciatives d'interès social.

D'aquesta manera, hi ha dos tipus de sol·licituds: una sol·licitud interna per a qualsevol membre de la comunitat universitària i per fer-ne un ús intern dins la mateixa universitat; i una sol·licitud externa per a associacions i/o entitats que participen en els programes de cooperació al desenvolupament i de voluntariat de la UIB, així com centres educatius i altres entitats d'acció social.

Des de la posada en marxa del programa UIB Reutilitza fins al 15 de setembre de 2012 s'han reutilitzat un total de 985 ordinadors i 740 monitors. D'aquests, 381 s'han reutilitzat dins la mateixa UIB i els 604 restants s'han repartit entre 116 entitats externes diferents.

Durant el curs 2011-12 s'han lliurat un total de 100 ordinadors, dels quals 19 foren equips reutilitzats dins la UIB, mentre que els altres 81 foren reutilitzats per entitats externes. Es reparteixen de la manera següent:

Sol·licituds internes de la UIB		
		<i>Ordinadors donats</i>
TOTAL		19

Entitats amb projectes de cooperació impulsats des de la UIB		
	<i>Nombre d'entitats</i>	<i>Ordinadors donats</i>
Associacions	3	9
Entitats públiques	1	10
ONG		
TOTAL	4	19

Entitats amb iniciatives d'interès social sense col·laboració amb la UIB		
	<i>Nombre d'entitats</i>	<i>Ordinadors donats</i>
TOTAL	1	1

Centres educatius públics i concertats		
	<i>Nombre d'entitats</i>	<i>Ordinadors donats</i>
Centres públics	7	54
Centres concertats	2	7
TOTAL	1	61

6. Participació i col·laboració dins l'OCDS

La tasca duta a terme per l'OCDS no seria possible sense la participació i col·laboració de molts altres membres de la comunitat universitària. Un nombre important de membres del professorat, personal d'administració i serveis i alumnat contribueixen amb la seva tasca desinteressada en diferents accions dutes a terme.

Així, doncs, cal remarcar l'aportació altruista de tots els membres de la comunitat universitària implicada amb la seva participació en projectes de CUD, accions d'EpD, accions específiques de recerca, programa de beques de pràctiques en països empobrits i accions formatives, entre d'altres.

Específicament l'alumnat de la UIB té la possibilitat d'obtenir el reconeixement acadèmic per la participació en activitats universitàries culturals, esportives, de representació estudiantil, solidàries i de cooperació (Acord normatiu de 16 de novembre de 2010). D'aquesta manera, es pot obtenir el reconeixement per la participació en el programa Estades Solidàries (3 crèdits ECTS); per l'organització d'accions de sensibilització en el marc de la convocatòria d'ajuts d'EpD (3 crèdits ECTS); per la participació com a membre de l'equip en accions de sensibilització en el marc de la convocatòria d'ajuts d'EpD (1 crèdit ECTS); per la participació com a membre de l'equip en projectes de CUD en el marc de la convocatòria d'ajuts (1 crèdit ECTS); per la participació en el programa de voluntariat de les Nacions Unides (3 crèdits ECTS); i per la participació en el programa Servei de Voluntariat Europeu (1 crèdit ECTS per a accions fins a 3 mesos, 2 crèdits ECTS per a accions fins a 5 mesos i 3 crèdits ECTS per a accions a partir de 6 mesos); informació que es pot consultar al FOU núm. 342, del divendres 17 de desembre de 2010 (Acord normatiu 9616).

Per altra banda, l'OCDS acollí alumnat durant el curs 2011-12 amb modalitats de col·laboració diverses:

- El Vicerectorat d'Estudiants, com cada any, publicà una convocatòria per tal que l'alumnat de la UIB pogués participar en la categoria d'**alumnat col·laborador tipus B** per al curs acadèmic vigent.

Dins el curs 2011-12 l'OCDS va oferir tres perfils per realitzar tasques diferents, com són de suport informàtic, de suport administratiu més general i de suport a la gestió dels cursos de formació en voluntariat. Un cop seleccionat l'alumnat que complia els requisits establerts a la convocatòria, a l'inici del curs s'incorporaren tres alumnes, Violeta Garcia, M. Esperança Barceló i Sebastià Pérez a l'equip de l'OCDS per desenvolupar les seves respectives tasques de suport. L'èxit dels perfils oferts per l'OCDS es constata any rere any amb l'elevada demanda per part del col·lectiu d'estudiants de la UIB que ho sol·liciten.

- Per altra banda, durant l'any acadèmic 2011-12 l'alumna del Curs d'Especialista Universitari en Cooperació al Desenvolupament Rocío Albert realitzà les seves pràctiques a l'OCDS, donant-hi suport en diferents tasques, alhora que complementava la seva formació.

S'aprofita aquest apartat per agrair públicament la seva implicació i la bona feina realitzada per donar suport directe a l'OCDS durant el curs acadèmic 2011-12.

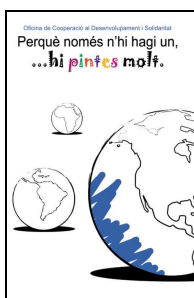
7. Projecció de l'OCDS a l'exterior

La projecció i visibilització de la tasca feta en el marc de la CUD per l'OCDS, tant de forma interna a la UIB com fora de la UIB, és una tasca de suma importància per enfortir i reforçar el paper de la Universitat com a agent dedicat a la cooperació al desenvolupament i del compromís d'aquesta envers la societat.

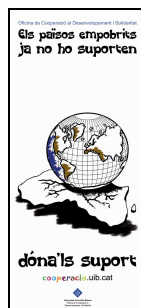
Des dels seus inicis, l'OCDS va realitzar una important tasca d'informació i difusió de l'activitat que duia a terme, fet que es va veure reflectit en la creació de la seva pàgina web i en la publicació de diversos fullets informatius, així com en el disseny d'altres materials publicitaris, com expositors publicitaris o material fungible amb la imatge de l'Oficina (carpetes, punts de llibre, llapis, etc.).

La tendència dels darrers anys ha estat anar eliminant progressivament el material informatiu en suport paper i donar més rellevància a la difusió a través de **mitjans digitals**. Així, ja fa alguns cursos que es difon molta i molt diversa informació a la comunitat universitària i a la societat en general a través de la pàgina web pròpia, el blog i Facebook propis, de les notes informatives de l'OCDS, del Servei de Comunicació de la UIB, de l'Agenda de la UIB i de l'Observatori de Cooperació Universitària al Desenvolupament (OCUD).

- Durant el curs 2011-12 es dugueren a terme els preparatius per fer possible la nova col·lecció d'audiovisuals UIB Càmera i Cooperació, que varen consistir en l'elecció de dos programes gestionats per l'OCDS, per una banda, el programa Estades Solidàries; i per altra banda, el programa de Beques de pràctiques en països empobrits; l'elecció de les destinacions i alumnat participant; la capacitació en el maneig dels equips de gravació per part del Servei de Recursos Audiovisuals de la UIB; i la gravació per part de l'alumnat en els diferents programes de la seva tasca i vivències quotidianes (estiu 2012). D'aquesta manera, es preveu que dins el proper curs acadèmic es presentaran els dos primers números de la col·lecció.
- Malgrat la tendència dels darrers anys d'anar eliminant progressivament el material informatiu en suport paper i donar més rellevància als mitjans digitals, de vegades es fa necessari seguir editant material en paper. Per al curs 2011-12 es va començar el **material informatiu i de difusió** que s'indica:
 - Per a la promoció general de l'OCDS, es va reeditar el fullet que recull de manera atemporal totes les activitats que realitza l'OCDS amb la imatge «Perquè només n'hi hagi un, ...hi pintes molt». Se'n varen aprofitar les reedicions per incloure modificacions a les portades del fullet.

- Per tal de donar visibilitat a l'OCDS en el desenvolupament d'accions organitzades directament o finançades a través de les seves convocatòries, com és el cas de cursos de formació, conferències, exposicions, entre d'altres, es va reeditar el display amb la imatge «Els països empobrits ja no ho suporten, dona'ls suport».

- Pel que fa a la **pàgina web de l'OCDS**, el curs 2011-12 va ser una etapa de consolidació d'imatge i continguts, amb la novetat remarcable de la portada, on es va incloure un mapa interactiu en el qual els usuaris/àries poden consultar, per països, quines són les accions disponibles en els àmbits de cooperació i voluntariat de més actualitat en les dues darreres convocatòries.

Així mateix, es varen anar actualitzant tots els continguts de la web per mantenir al dia els programes, convocatòries, projectes i accions d'educació per al desenvolupament, així com altra informació d'interès per a la comunitat universitària.

Segons els informes de visites de la web de l'OCDS, es poden extreure les següents dades del curs 2011-12 (del 26/09/2011 al 21/09/2012):

- La web de l'OCDS va rebre un total de 28.182 visites, cosa que suposà un augment de 4.122 visites respecte al curs acadèmic anterior.
- Durant aquest període es varen visitar un total de 76.249 pàgines dins la web de l'OCDS.
- Per cada consulta, es varen visitar una mitjana de 2,71 pàgines.

- Durant el curs 2011-12, a més, es va seguir promocionat la participació al **blog de l'OCDS**, creat durant el curs acadèmic 2010-11, com una eina per donar a conèixer en primera persona les experiències viscudes i les accions desenvolupades per altres membres de la comunitat universitària en el marc de diferents programes i convocatòries que es gestionen des de l'OCDS. En aquest sentit, se'n va canviar l'aparença per fer-la més atractiva als visitants.

<http://tuhipintesmolt.wordpress.com/>

Durant el curs 2011-12 es realitzaren 15 entrades al blog, en les quals els alumnes de la UIB participants en diferents programes de l'OCDS varen narrar les seves experiències al Brasil, el Salvador, França, l'Índia, el Marroc, Nicaragua i el Perú. El relat de les diferents aportacions possibiliten una aproximació viva al que suposa l'experiència dels participants en programes com Estades Solidàries, Beques de pràctiques en països empobrits o Servei de Voluntariat Europeu.

- Pel que fa als mitjans digitals de difusió, es va seguir emprant el **perfil i la pàgina de Facebook** creats durant el curs 2010-11 per fer difusió de diferents esdeveniments relacionats amb la cooperació al desenvolupament i la solidaritat duts a terme per altres ens o ONG, que igualment poden ser d'interès per al conjunt de la comunitat universitària, així com facilitar informació sobre temes d'actualitat.
- Per altra banda, s'actualitzà i reforçà la visibilitat i l'accés directe a la web del Govern de les Illes Balears <Cooperant.org>, organisme amb qui es fa una feina coordinada important.

- **L'Observatori de la Cooperació Universitària al Desenvolupament (OCUD)** és una iniciativa de la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles (CRUE), en coordinació amb l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament (AECID), del Ministeri d'Afers Exteriors i Cooperació (SEGI). Aquest observatori té com a objectiu ser el punt de referència de la CUD a Espanya, i vol ser el node central de la xarxa d'estructures de cooperació al desenvolupament de totes les universitats espanyoles. Amb aquesta finalitat es creà un sistema integrat

d'informació que permetés millorar el coneixement de la CUD, homologar accions i elaborar estratègies conjuntes.

D'aquesta manera, l'OCUD es converteix en una eina per intercanviar i compartir experiències entre universitats i fer més visible el treball que fan en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, les seves potencialitats i els seus recursos.

L'OCUD té un portal web en el qual es fan possibles aquestes finalitats, mitjançant, per una banda, un gestor de continguts, i per una altra, un gestor d'activitats.

El primer gestor, el de continguts, permet la difusió de la tasca feta i de les activitats dutes a terme pel conjunt d'universitats de l'Estat espanyol en l'àmbit de la CUD. En el marc d'aquesta plataforma, l'OCDS va publicar diverses notícies i esdeveniments de les accions dutes a terme.

www.ocud.es

El segon gestor, el d'activitats, permet a les universitats dur un registre sistematitzat de les activitats realitzades, d'acord amb les classificacions i categories de l'ajut oficial al desenvolupament (AOD) i els plans directors vigents. Aquesta aplicació fou expressament dissenyada per l'OCUD, en coordinació amb l'AECID, per facilitar la tasca de les universitats a l'hora de fer visible la contribució d'aquestes com a agent de la cooperació al desenvolupament, alhora que contribueix a integrar definitivament la CUD dins del sistema de cooperació espanyola en tots els processos del cicle, de planificació, execució i avaluació.

Mitjançant aquesta segona eina, les universitats emplenaren l'informe del Pla anual de cooperació internacional (PACI) de l'any natural anterior, en el qual quedà reflectida l'aportació de les universitats a l'AOD fet a l'Estat espanyol.

- Participació de l'OCDS en les diferents jornades de presentació de la UIB a alumnat de batxillerat, com a possible futur alumnat de la UIB; i a les Jornades d'acollida al nou alumnat de la UIB, donant a conèixer el seu àmbit d'actuació i algunes de les principals activitats adreçades a ells.

- Per acabar, cal remarcar que, com en cursos anteriors, determinades accions de l'OCDS varen ser publicades com a notícia en diversos **mitjans de comunicació**, i que els membres de l'OCDS o persones que s'hi relacionen varen ser entrevistats en diferents **programes de ràdio locals**.

8. Participació en òrgans col·legiats i comissions

La UIB, com a agent de cooperació al desenvolupament, és representada mitjançant la vicerectora responsable; el present curs, a través de la vicerectora d'Internacionalització i Cooperació, Catalina N. Juaneda; l'exdirectora de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat, Berta Artigas; i/o el personal tècnic de l'OCDS en diferents òrgans col·legiats i comissions:

- Comissió d'Internacionalització i Cooperació de les Universitats Espanyoles (CICUE), comissió sectorial inscrita dins la CRUE (Conferència de Rectors d'Universitats Espanyoles).
- Comissió de Solidaritat i Cooperació Internacional de l'Institut Joan Lluís Vives (Xarxa Vives Universitats).
- Comissió Sectorial de Relacions Internacionals del Grup 9 d'universitats (G9).
- Consell de Cooperació al Desenvolupament de les Illes Balears.
- Fons Menorquí de Cooperació, Fons Pitiús de Cooperació i Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació en qualitat de soci.
- Comissió Executiva del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació.
- Comissió de seguiment del conveni amb la Direcció General de Cooperació i Immigració del Govern de les Illes Balears.

Cal destacar la tasca duta a terme per la Comissió de seguiment del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la Universitat de les Illes Balears en matèria de cooperació al desenvolupament, encarregada de fer el seguiment del conjunt d'accions derivades dels diferents convenis entre ambdues institucions i resoldre les convocatòries que se'n derivaven. La comissió és composta per la vicerectora responsable de la cooperació al desenvolupament a la UIB, càrrec que durant aquest període ocupà Catalina N. Juaneda, vicerectora d'Internacionalització i Cooperació; Begoña Morey, Gerent de la UIB; Berta Artigas, directora de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB, que ocupà el càrrec fins a febrer de 2012, per posteriorment ser ocupat per Ruth Escribano, coordinadora de l'OCDS; Antònia M. Estarellas, directora general de Cooperació i Immigració del Govern Balear; Aina Gilabert, cap de Servei de la Direcció General de Cooperació i Immigració del Govern Balear, substituïda posteriorment per Pedro Orfila, cap de Servei de Codesenvolupament; i Francesca Collado, substituïda temporalment posteriorment per Sònia de Wulf, ambdues tècniques de cooperació de la Direcció General de Cooperació i Immigració del Govern Balear.

D'igual manera, en el marc organitzatiu de la UIB existeix la **Comissió de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat**, òrgan consultiu que té com a principals finalitats la resolució de les convocatòries d'ajuts amb càrrec a la partida per a CUD del pressupost de la Universitat; assessorar en el plantejament de temàtiques i prioritats d'intervenció; i assessorar en propostes de millora en accions i intervencions a realitzar, així com en la creació de sinèrgies i la coordinació entre projectes i accions. Aquesta comissió és formada per la vicerectora de la qual depèn l'OCDS, la coordinadora de l'OCDS, una experta en la matèria externa a la UIB i una representació dels tres col·lectius de la comunitat universitària (PDI, PAS i alumnat).

